

Egyenlő esély értékelőlap

a vízhez és szanitációhoz való emberi
jog megvalósulását célzó szakpolitikai
folyamatok támogatására

Víz és Egészség Jegyzőkönyv az országhatárokat átlépő víz-
folyások és nemzetközi tavak védelméről és használatáról
szóló egyezményhez

MEGJEGYZÉS

A jelen kiadványban használt megnevezések és bemutatott anyagok nem jelentik az ENSZ Titkárságának állásfoglalását valamely ország, terület, város, körzet vagy azok hatóságainak jogi helyzetét, vagy határait illetően.

Az Egyesült Nemzetek kiadványait nagy betűk és számok kombinációja jelöli

Nyilatkozat: Ez a kiadvány a "The Equitable Access Score-card: supporting policy processes to achieve the human right to water and sanitation" (ECE/MP.WH/8) ENSZ-EGB dokumentum nem hivatalos fordítása

ECE/MP.WH/8

AZ EREDETI KIADVÁNY ELŐSZAVA

Minden kormányzatnak kötelessége a biztonságos ivóvízhez és a biztonságos szennyvízelhelyezéshez (szanitációhoz) való hozzáférés biztosítása a teljes lakosság részére diszkrimináció nélkül. Mindenkinek joga van a szolgáltatásokhoz való hozzáféréshez, tekintet nélkül arra, hogy gazdag vagy szegény; városi vagy vidéki, férfi, nő, vagy gyermek; rendelkezik-e megfelelő lakóhellyel; mozgáskorlátozott, vagy intézményben (például börtönben vagy kórházban) él.

Víz és Egészség Jegyzőkönyv 2005-ben lépett hatályba, kötelezve a Részes Feleket a pán-európai régióban, hogy biztosítsák „az egyenlő esélyű hozzájutást a megfelelő mennyiségű és minőségű ivóvízhez valamennyi lakos számára, különösen hátrányos helyzetűeknek és hátrányosan megkülönböztetetteknek”. A vízhez és szanitációhoz való hozzájutás emberi jogként történő elismerése 2010-ben az ENSZ Közgyűlése és Emberi Jogi Tanácsa által (Franciaország komoly támogatásával) megerősítette a kormányzatok kötelezettségét, hogy mindenki számára diszkrimináció nélkül biztosítsák az elérhető, megközelíthető, biztonságos, fogyasztó számára elfogadható és megfizethető vízellátást és szanitációs szolgáltatásokat. A globális célkitűzések és kezdeményezések, mint a Milleniumi Fejlesztési Célok, a 2012-ben az ENSZ Fenntartható Fejlődés Konferenciáján az országok által tett kötelezettségvállalások a vízhez és szanitációhoz való emberi jog progresszív megvalósulása érdekében, csakúgy, mint a 2015 utáni feladatok és a következő Fenntartható Fejlesztési Célok jelenleg folyó egyeztetése megerősítették a vízhez és szanitációhoz való emberi jog megvalósulásának érdekében tett erőfeszítések és gazdasági eszközök összpontosításának fontosságát.

Franciaország folyamatosan támogatta a Víz és Egészség Jegyzőkönyv keretében az egyenlő esélyű hozzájutással kapcsolatos tevékenységeket, ezáltal lehetővé téve a jelen kiadvány elkészítését a vízhez és szanitációhoz való emberi jog elérését célzó szakpolitikai folyamatok támogatására. Az itt bemutatott „Egyenlő Esély Értékelőlap” kiegészíti az általános megközelítéseket a kötelezettségek és vállalások gyakorlati megvalósítására vonatkozóan. A vízhez és szanitációhoz való hozzáférés helyzetének javítását célzó szakpolitikák és célzott intézkedések meghatározásához alapos ismeretek szükségesek a jelenlegi helyzetről - a hozzáférés különbségeinek csökkentését célzó meglévő politikai eszközök, finanszírozási stratégiák és intézkedési programok tekintetében.

Az Egyenlő Esély Értékelőlap egy önértékelő elemző eszköz, amely segítheti a kormányzatokat és más érdekelt feleket az alapállapot felvételben, a további teendők megvitatásában és az előrehaladás értékelésében. Az értékelőlap, a korábbi „No one left behind: good practices to ensure equitable access to water and sanitation” (Mindenkinek számít: Hatékony

módszerek a vízhez és szanitációhoz való egyenlő hozzájutás biztosítására”) c. kiadványra épül, amit 2012 márciusában mutattak be Marseille-ben (Franciaország) a hatodik Víz Világfórumon. A „No one left behind” az alábbi fő kihívásokat jelölte meg a pán-európai régióban tapasztalt egyenlőtlenségek keretei között: a vízforrások hozzáférhetősége, a város és vidék közötti különbség, a kiszolgáltatott és hátrányos helyzetű csoportok hozzáférése, és a megfizethetőség. Az Egyenlő Esély Értékelőlap az egyes országok által az említett kihívásokra adott válaszként választható szakpolitikai alternatívákról hivatott információt gyűjteni.

A részvétel ebben az önkéntes önértékelő folyamatban minden ország számára javasolható, mivel átfogó áttekintéssel szolgálhat az egyenlő esélyű hozzájutás helyzetéről. Az értékelés bizonyítottan számos pozitív változást hoz már a kiindulási fázis alatt. Párizs városában például, ahol az önértékelés elvégzésre került, hasznos információkat szolgáltatott az új Nemzeti és Regionális Egészségügyi és Környezetvédelmi Tervek létrehozásához, különösen az egyenlő hozzájutást érintő kérdésekben. Mivel az önértékelés folyamata számos érintett fél részvételével jár, a környezetvédelmitől a szociális és pénzügyi szektorig, ezért segítséget jelent a megfelelő partnerek azonosításában, és együttműködés elindításában a jövőbeni tevékenységek végrehajtásához. Az önértékelés eredményei segíthetnek továbbá a Jegyzőkönyv szerinti egyenlő hozzájutással kapcsolatos célok, valamint a kapcsolódó intézkedések meghatározásában, az áthidalandó hiányosságok részletes felmérésére alapozva.

Bízom benne, hogy ez a kiadvány ösztönözni fogja az országokat, hogy használják az Egyenlő Esély Értékelőlapot és támogassák a vízhez és szanitációhoz való emberi jog fokozatos megvalósulását az egyenlő esélyű hozzájutás szempontjának integrálásával a meglévő szakpolitikai folyamatokba.

Ms Marisol Touraine
Franciaország Szociális és Egészségügyi Minisztere

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Ez a kiadvány az Egyesült Nemzetek Európai Gazdaság Bizottságának (UNECE) és az Egészségügyi Világszervezet Európai Regionális Irodájának (WHO/Europe) keretei között került elkészítésre. A kiadvány nem készülhetett volna el számos kormány, személy, nemzetközi és kormányhoz nem tartozó szervezet közreműködése nélkül.

A közös titkárság szeretné megköszönni az alábbi nemzeti projekt-csoport tagoknak a munkáját, akik az értékelőlap kísérleti tesztelésére vállalkoztak:

Ukrajna: Irina Rudenko, Állami Szanitációs és Epidemiológiai Szolgálat; Iryna Baysarovitch, Taras Shevchenko Kijevi Állami Egyetem és Anna Tsvietkova, NGO MAMA-86

Franciaország (Párizs Város Régiója): Delphine Caamano, Franciaország Szociális- és Egészségügyi Minisztere; Sylvain Rotillon és Odile Nieuwyaer, Párizsi Önkormányzat

Portugália: David Alves és Alvaro Carvalho, Entidade Reguladora dos Serviços de Águas e Resíduos (ERSAR).

Rendkívül hálásak vagyunk továbbá azoknak a helyi szakértőknek, akik adatokkal és észrevételeikkel támogatták a kísérleti kipróbálást.

Ennek az eszköznek az elkészítése során nagy segítséget jelentettek a vízhez és szanitációhoz való az egyenlő esélyű hozzájárulás előrehaladását elemző szakértői csoport további tagjainak kommentjei, ötletei és inspirációja:

Serik Akhmetov, Környezetvédelmi Minisztérium, Kazahsztán

Armine Arushanyan, Természetvédelmi Minisztérium, Örményország

Alena Drazdova, Közegészségügyi Minisztérium, Fehéroroszország

Fabien Dupuis, Külügyminisztérium, Franciaország

Dag Hongve, Közegészségügyi Intézet, Norvégia

Tanja Knezevic, Közegészségügyi Intézet, Szerbia

Ingeborg Limbourg, Flamand Környezetvédelmi Ügynökség, Belgium

Yannick Pavageau, Szociális és Egészségügyi Minisztérium, France

Pierre Studer, Közegészségügyi Szövetségi Iroda, Svájc

Didier Allely, Egészségügyi Világszervezet

Emma Anakhasyan, NGO – Örmény Nők az Egészségért és Egészséges Környezetért

Galia Bardarska, Globális Víz Társaság Közép és Kelet Európai Régió (GWP CEE)

Hélène Boussard, WaterLex

Madoka Saji, ENSZ Emberi Jogok Főbiztosának Irodája

Henri Smets, Francia Víz Akadémia

Claudia Wendland, Európai Nők a Közös Jövőért (WECEF)

Oliver Schmoll és Enkhtsetseg Shinee, közös titkárság, WHO/Europe

Francesca Bernardini, korábban a közös titkárság tagja, UNECE

Nicholas Bonvoisin és Chantal Demilecamps, közös titkárság, UNECE

További kommentekkel szolgált: Vargha Márta, Magyarország; Julie Perkins, ENSZ-Habitat; Karen Amlaev, WHO Egészséges Városok Hálózat, Xavier Maitrerobert, Aquafed.

Az UNECE-től, Cammile Marcelo és Katri Veldre adminisztratív támogatással szolgáltak a folyamathoz. Nadejda Khamrakulova, Alisher Mamadzhanov és Volodymyr Kebalo közreműködtek a kiadás véglegesítésében. A kiadványt Christina O'Shaughnessy szerkesztette. Roberto Martin-Hurtado, UNECE konzultáns, volt a dokumentum fő szerzője.

A közös titkárság hálás köszönetét fejezi ki a Francia Szociális és Egészségügyi Minisztériumnak a támogatásáért.

zatot az Országos Környezetegészségügyi e. Közreműködött:

Nagy Zoltán, Kádár Mihály, Novák Anikó, Vargha Márta

A magyar változat elkészítését a WHO Európai Irodája támogatta.

TARTALOMJEGYZÉK

AZ EREDETI KIADVÁNY ELŐSZAVA	III
KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS	V
BEVEZETÉS	1
1. Fejezet Egyenlő esélyű hozzájutás a vízhez és a szanitációhoz	5
A kihívás	5
Nemzetközi kötelezettségek	6
Az irányítás és szabályozás keretei	6
A földrajzi egyenlőtlenségek csökkentése	7
A kiszolgáltatott és hátrányos helyzetű csoportok ellátásának biztosítása	7
A mindenki számára megfizethető víz és szanitáció fenntartása	7
2. Fejezet Az értékelőlap használata	11
Az önértékelő felmérés lebonyolítása és az eredmények kommunikációja	11
3. Fejezet Tapasztalatok¹ az értékelőlap használatában	21
Franciaország (Párizs és a Párizsi Agglomeráció területe)	21
Portugália	22
Ukrajna	24
4. Fejezet NEMZETI/RÉGIÓ PROFIL	28
Társadalmi-gazdasági és szektorális adatok	28
Nemzetközi kötelezettségek az ivóvíz ellátás és szanitáció területén	28
1. SZAKASZ A BIZTONSÁGOS IVÓVÍZHEZ ÉS SZANITÁCIÓHOZ VALÓ EGYENLŐ ESÉLYŰ HOZZÁJTÁS KORMÁNYZATI INTÉZKEDÉSI KERETRENDSZERE	29
1.1 terület. Az egyenlő esélyű hozzájutás biztosításának stratégiai keretrendszere.	29
1.2 terület. Gazdasági politikák a víziközmű szektorban	31
1.3 terület. A használók és más jogosultak jogai és feladatai	32
2. SZAKASZ A FÖLDRAJZI KÜLÖNBΣÉGEK CSÖKKENTÉSE	34
Számszerű információ a földrajzi különbségekről	34
2.1 terület. Közpolitikai intézkedések a hozzájutásban tapasztalható földrajzi különbségek csökkentésére.	35
2.2 terület. Közpolitikai intézkedések a földrajzi területek közötti díjszabási különbségek csökkentésére	36
2.3 terület. A szektornak szánt külső támogatás földrajzi szétosztása.	37
3. SZAKASZ A HOZZÁJTÁS BIZTOSÍTÁSA A KISZOLGÁLTATOTT ÉS HÁTRÁNYOS HELYZETŰ CSOPORTOK SZÁMÁRA	38
Kvantitatív információ a kiszolgáltatott és hátrányos helyzetű csoportokról	39
3.1 terület. A kiszolgáltatott és kirekesztett csoportok igényeit kielégítő közpolitikák	40
3.2 terület. Speciális fizikai szükségletű személyek	41
3.3 terület. Egészségügyi intézmények használói	42
3.4 terület. Oktatási intézmények használói	43
3.6 terület. Fogvatartottak	46
3.7 terület. Menekülttáborokban és központokban élő menekültek	47
3.8 terület. Hajléktalanok	48
3.9 terület. Utazók és nomád közösségek	49
3.10 terület. Víz és szanitáció nélküli szálláshelyen élők	50
3.11 terület. Olyan személyek, akik nem jutnak biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz a munkahelyükön	51
4. SZAKASZ A VÍZ ÉS SZANITÁCIÓ ÁLTALÁNOS MEGFIZETHETŐSÉGÉNEK BIZTOSÍTÁSA	
Kvantitatív információ a megfizethetőségről	52
4.1 terület. Közpolitikák a víz és szanitációs szolgáltatások megfizethetőségének biztosítására	53
4.2 terület. Díjszabást érintő intézkedések	54
4.3 terület. Szociális védelmi intézkedések	55
Az eredmények áttekintése	56

BEVEZETÉS

A biztonságos ivóvízhez és a szanitációhoz jutás emberi alapjog, részét képezi a megfelelő életszínvonalhoz való jognak, amelyet a Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezményének 11. cikkelyében rögzítettek. Az ENSZ Közgyűlése és az ENSZ Emberi Jogi Tanácsa az alapjogot egyértelműen elismerte. Az államoknak így jogi kötelezettségük biztosítani a vízhez és szanitációhoz jutást mindenki számára és lépéseket kell tenniük a jog maradéktalan érvényesülésének érdekében. Ezen kötelezettségük teljesítése érdekében biztosítaniuk kell, hogy a vízhez és szanitációhoz jutás egyenlő eséllyel valósuljon meg a lakosság minden tagja számára.

Egyes csoportoknak kiemelt figyelemre van szükségük. Így például az elszigetelt vidéki közösségekben élőknek, otthontalanoknak, vagy a városi szegényeknek, akik nem tudják a vízdíjat fizetni. Amennyiben nem szentelünk külön figyelmet a nehezen elérhető személyekre irányuló megoldásoknak, úgy a vízhez és szanitációhoz jutásban fennálló különbségek valószínűleg növekedni fognak, aláásva ezzel erőfeszítéseinket.

Nehezen hihető, de 2011-ben a pán-európai régióban 19 millió ember nem jutott minősített ivóvízforráshoz, és 67 millió embernek nem volt hozzáférése minősített szanitációs létesítményhez, ami évente számos idő előtti halálozás okozója volt. Jelentős különbségeket találunk nem csupán országok között, hanem országokon belül is, és ezek a különbségek nem véletlenszerűek. Az egyik országban például a legszegényebb 40 % hétszer kisebb eséllyel jut hozzá a szolgáltatásokhoz, mint a leggazdagabb 20 %. A vízhez és szanitációhoz jutás továbbra is kihívás a pán-európai régióban. Minden országban vannak olyan specifikus csoportok, akik valós akadályokkal szembesülnek ezen a téren.

A jelenlegi jogi és politikai elkötelezettségek megkövetelik a vízhez és szanitációhoz jutásban fennálló egyenlőtlenségek kérdésének kezelését. Az ENSZ-EGB és a WHO Európai Irodájának közös irányítása alatt álló Víz és Egészség Jegyzőkönyv Részles Felel csatlakozásukkal vagy a ratifikálással kötelezettséget vállaltak, hogy biztosítják az egyenlő esélyű hozzáférést a biztonságos ivóvízhez és megfelelő szanitációhoz. A 2010-es Párizsi Nyilatkozat a környezetről és egészségről a gyermekek, mint kiszolgáltatott csoport érdekében fogalmazott meg egy célkitűzést:

A pán-európai régió „minden gyermek számára biztosítani fogja a biztonságos vízhez és szanitációhoz jutást az otthonában, bölcsődékben, óvodákban, iskolákban, egészségügyi intézményekben és a nyilvános strandokon 2020-ra”.

A pán-európai régió országai, a Víz és Egészség Jegyzőkönyv keretein belül dolgozva, válaszoltak is a kihívásra. 2012-ben a Víz és Egészség Munkacsoport közzétette a „No one left behind: good practices to ensure equitable access to water and sanitation in the pan-European region (kb.: Mindenki számít: Hatékony módszerek a vízhez és szanitációhoz való egyenlő hozzáférés biztosítására a pán-európai régióban című kiadványt.

A politikai lehetőségek és a hatékony gyakorlatok bemutatása során a kiadvány három fő kihívást jelöl meg az egyenlő esélyű hozzáféréssel kapcsolatban:

- A földrajzi különbségek csökkentése a nyújtott szolgáltatásokban
- A kiszolgáltatott és hátrányos helyzetű csoportok hátrányos megkülönböztetésének vagy kirekesztésének megakadályozása a szolgáltatásokhoz való hozzáférés során.
- A megfizethetőség biztosítása minden felhasználó számára

A kiadvány arra is felhívja a figyelmet, hogy a vízellátás és a szanitációs szolgáltatások biztosítása közötti szoros összefüggés holisztikus megközelítést igényel. A dokumentum átfogó üzenete az, hogy rendelkezésünkre állnak azok a politikai eszközök és a használatukra vonatkozó tapasztalatok, amelyekkel határozott lépéseket tehetünk a vízhez és szanitációhoz való egyetemes hozzájutás felé.

Jelen dokumentum egy olyan elemző eszközt mutat be, amelynek segítségével a kormányok és más érintett felek önértékelés útján meghatározhatják az alapállapotot, egyeztetethetik a további teendőket, értékelhetik az előrehaladást. Útmutatást nyújt továbbá az elemző eszköz használatához azon három kísérleti felmérés alapján, melyeket Franciaországban, Portugáliában és Ukrajnában végeztek el.

Az eszköz értékelőlap formátumú. Szakpolitikai lehetőségeket sorol fel és az alkalmazónak meg kell adnia és alátámasztania azt az értéket, amely jellemzi, hogy a kiválasztott politikai alternatívák milyen mértékben kerülnek alkalmazásra. A értékelőlap emellett mennyiségi információkra is rákérdez, amelyek kontextusba helyezik az eredményeket és bemutatják a biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz jutás szintjét. A értékelőlap használója szabad kezet kap a saját igényei szerinti módosításokra is.

Az értékelőlapot bármely ország, régió, vagy város használhatja önértékelés elvégzésére. A kialakítása nem az országok (vagy azon belüli területek) összehasonlítását szolgálja, hanem az eredmények időbeli nyomon követését az országon vagy régióon belül.

Bár az értékelőlap nem képezi részét a Víz és Egészség Jegyzőkönyv szerinti hivatalos jelentésnek, de a Jegyzőkönyv Részlet Felelő számára különösen javasolt a felhasználása a vízhez és szanitációhoz jutás egyenlő esélyét vizsgáló alapállapotfelméréshez, a kapcsolódó prioritások kijelöléséhez, az azonosított hiányosságok áthidalására szolgáló célok meghatározásához, és az előrehaladás értékeléséhez.

Az egyenlő esélyű hozzájutás elérése és megtartása egy jól működő víziközmű szektor függvénye. A értékelőlap ugyanakkor nem összpontosít a víziközmű szektor általános működésére. Nem képezik tárgyát olyan, a vízhez és szanitációhoz jutásra esetlegesen hatást gyakoroló kérdések sem, mint például a vízkészlet gazdálkodás. A értékelőlap kiválasztott kérdésekre és indikátorokra koncentrál, melyek együttesen megbízható áttekintést nyújthatnak a vízhez és szanitációhoz való egyenlő esélyű hozzájutás helyzetéről különböző időpontokban.

Az önértékelés folyamata, amint azt Franciaország (Párizs és vonzáskörzete), Portugália és Ukrajna tapasztalatai is mutatják, segíthet a hatóságoknak a további feladatok megoldásához megfelelő partnerek azonosításában, elősegíti a különböző hatóságok, valamint a hatóságok és az egyéb érintett felek közötti együttműködést, és további támogatást nyújthat a szakpolitikai folyamatokban. Az érintett felek széles körének bevonása az önértékelés folyamatába figyelmet irányít a kérdésre és elindíthatja közös egyetértés kialakulását és a kreatív gondolkodási folyamatot a vízellátáshoz és szanitációhoz való egyenlő esélyű hozzájutás terén.

A értékelőlap használata segíthet bevezetni egy bizonyíték alapú, strukturált megközelítést az érintett felek közötti egyeztetésben. Lehetővé tehet egy részletes helyzetelemzést (ideértve a már létező szakpolitikák és folyamatban lévő tevékenységek beazonosítását, és a valós helyzet közötti hézagok feltárását), amire az objektív megbeszélés alapozható. Az értékelőlap emellett segíthet az egyeztetések témaköreinek kiterjesztésében és feltárhatja az információk elérhetőségével és megbízhatóságával kapcsolatos fejlesztések szükségességét.

A dokumentum fennmaradó része négy fejezetre tagolódik. Az 1. fejezet röviden tárgyalja a kihívásokat, az irányokat és a szükséges erőfeszítéseket a víz és szanitáció egyenlő esélyű elérhetőségének érdekében. A 2. fejezet útmutatásul szolgál a értékelőlap használatához: stratégiai útmutató az önértékelés megszervezéséről, és gyakorlati leírás a értékelőlap kitöltéséről. A 3. fejezet Franciaország (Párizsi és vonzáskörzete), Portugália és Ukrajna tapasztalatait írja le a értékelőlap használatával kapcsolatban. A 4. fejezet tartalmazza magát az eszközt.

1. fejezet

EGYENLŐ ESÉLYŰ HOZZÁJUTÁS A VÍZHEZ ÉS A SZANITÁCIÓHOZ

A KIHÍVÁS

A biztonságos ivóvíz és a megfelelő szanitáció elérésének jelenlegi egyenlőtlenségei célzott megközelítést igényelnek. Van, aki esetleg azért nem jut biztonságos ivóvízhez és megfelelő szanitációhoz, mert az egész közösségben nem állnak rendelkezésre a szolgáltatások, mások a vízbázis leromlása (megfogyatkozása vagy szennyeződése) miatt, de az ok a legtöbb esetben a víziközmű infrastruktúra nem megfelelő üzemeltetése vagy az üzemeltetés teljes hiánya. Előfordulhat, hogy valaki hozzájuthatna ugyan a biztonságos vízhez és szanitációhoz, de nem tudja azokat megfizetni az egyéb alapvető szükségletek (javak vagy szolgáltatások) fogyasztásának korlátozása nélkül.

Egy közösségben biztosított lehet a biztonságos ivóvíz és szanitáció, de esetenként ezek a szolgáltatások (a) nincsenek egyes csoportok (pl. mozgássérültek) sajátos igényeire felkészítve; (b) nem elérhetőek megfelelően azokban az intézményekben, melyektől egyes csoportok ellátása függ (pl. iskolák, börtönök, menekülttáborok) vagy (c) egyes csoportok (pl. etnikai kisebbségek) hozzájutását szándékos vagy akaratlan diszkrimináció következtében korlátozzák.

Négy környezetfüggő kihívásból adódnak össze a hozzájutással kapcsolatos egyenlőtlenségek a pán-európai régióban:

- **Vízkezesetek elérhetősége.** A vízkezesetek minőségének leromlása azt jelenti, hogy a helyi vízforrásokra utalt településeken nincs biztosítva a biztonságos ivóvíz. Egyes településeket a vízhiány teljesen megfoszthat az ivóvíz ellátástól. A szennyezett vizet kezeléssel alkalmassá lehet tenni a fogyasztásra, vagy az ivóvizet nagy távolságokra lehet szállítani, de ezeket a technikai megoldásokat a nagy költségek gyakran ellehetetlenítik.
- **Város és vidék közötti eltérés a vízellátás és a szanitációs infrastruktúra elérhetőségében.** A vidéki területeken a pán-európai régióban jelentősen alacsonyabb a hozzáférés a víz- és szanitációs szolgáltatásokhoz, mint a városi területeken.

- **A kiszolgáltatott és hátrányos helyzetű csoportok hozzáféréseinek speciális akadályai.** Az ezekhez a csoportokhoz tartozók számára nem biztosított olyan mértékben a hozzájutás a szolgáltatásokhoz, mint a társadalom többi részének. Minden csoport helyzete más, például (a) különleges fizikai igényekkel rendelkezők (pl. mozgássérültek, vagy betegek), (b) nyilvános létesítményekre utalt személyek (pl. hajléktalanok, utazók), (c) intézmények (pl. kórházak, iskolák, börtönök, menekülttáborok) létesítményeinek használatára szoruló emberek, vagy (d) egészségtelen lakókörnyezetben élők.
- **Megfizethetőség.** Ez minden országban fokozódó probléma. A legszegényebb országok esetében a lakosság jelentős hányada már most is bevételének nagy részét áldozza a víziközmű szolgáltatások kifizetésére, vagy idővel ez a helyzet állhat elő, a gazdasági fenntarthatóság érdekében emelkedő tarifák miatt. Az EU országokban a szigorúbb vízminőségi célok és a teljes költségmegtérülést célzó folyamatok egyben azt is jelentik, hogy a víziközmű szolgáltatások megfizetése egyre komolyabb gondot jelent az alacsony bevételű háztartások számára.

NEMZETKÖZI KÖTELEZETTSÉGEK

A vízhez és szanitációhoz jutás mint emberi alapjog révén mindenki jogosult elérhető, hozzáférhető, megfizethető, elfogadható és biztonságos ivóvízre és szanitációra (Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Bizottsága, 15. Általános Kommentár (E/C.12/2002/11), Közgyűlési Határozat 64/292, Emberi Jogi Tanács határozat A/HRC/RES/15/9). A vízhez és szanitációhoz való jog egyes elemei csak fokozatosan valósíthatók meg, azonban az olyan kötelezettségek, mint a diszkrimináció kiküszöbölése, azonnali hatályúak. Ezért esetleg pozitív diszkriminációs intézkedéseket kell alkalmazni, hogy a hozzájutás mindenki számára biztosítva legyen, mielőtt a már ellátottak hozzájutásának feltételeit javítanánk.

A Víz és Egészség Jegyzőkönyv értelmében a Részcsatlakozás mindenki számára biztosítaniuk kell a vízellátást és szanitációt. A vízhez való emberi jog olyan más kulcsfontosságú komponensei mellett, mint az információhoz való hozzájutás, a nyilvánosság részvétele, és az elszámoltathatósági rendelkezések, a Jegyzőkönyv kiemelten kötelezi a Feleket, hogy gondoskodjanak a víz és szanitáció egyenlő esélyű eléréséről „a népesség minden egyes tagja, de különösen a hátrányos helyzetűek vagy társadalmilag kirekesztettek számára”. A Jegyzőkönyv szilárd keretet biztosít a vízhez és szanitációhoz való emberi alapjog gyakorlati megvalósításához, elsősorban az adott ország helyzetéhez és kapacitásaihoz igazított konkrét célok és céldátumok meghatározásán keresztül.

Az államoknak minden rendelkezésre álló erőforrást fel kell használniuk a vízhez és szanitációhoz való jog teljes megvalósulása érdekében. Ugyanakkor mind az emberi jogok alkalmazásával, mind a Jegyzőkönyv teljesítésével kapcsolatban a nemzetközi közösség elismeri a kölcsönös támogatás és együttműködés jogi kötelezettségét. Bár a nemzetközi közösség eddig is jelentős gazdasági forrásokat fordított a vízhez és szanitációhoz jutás fejlesztésére, szükséges ezen támogatások további növelése.

AZ IRÁNYÍTÁS ÉS SZABÁLYOZÁS KERETEI

A vízhez és szanitációhoz való jog érvényesülése politikai elkötelezettséget és hosszú távú jövőképet igényel. A jelenlegi országos és helyi vízügyi szabályozási keretek olykor az alábbi okok miatt nem teszik lehetővé az egyenlő esélyű hozzájutás megvalósulását: (a) az átfogóbb szabályozási keretek korlátozhatják, vagy alááshatják a víz szektorban tett erőfeszítéseket; (b) a nem-hatékony vízügyi szabályozás és irányítás a szektor rossz teljesítményéhez vezethet; és (c) a jelenlegi vízügyi szabályozási keretek gyakran figyelmen kívül hagyják az egyenlő esélyű hozzájutással kapcsolatos kérdéseket. .

Ugyanakkor a megfelelő vízügyi irányítás és üzemeltetés nagyban hozzájárulhat az egyenlő esélyű hozzájutás megvalósulásához. A példák közé tartozik az átláthatóság és az információk hozzáférhetővé tétele, az érintettek tényleges részvétele a döntésekben, az üzemeltetők ösztönzése a hatékonyság növelésére és a költségek alacsonyan tartására, a mindenki számára elérhető elszámoltathatósági és jogorvoslati mechanizmusok.

Ez azonban valószínűleg nem elegendő. Az egyenlő esélyre nyitott látásmód alkalmazása valószínűleg felgyorsítja a folyamatot. Ehhez egy eredményorientált akcióterv szükséges, ami az ország helyzetének elemzésére és a helyzetnek megfelelő egyenlőségi indikátorokra alapul.

Ebben minden víz és szanitáció kérdésében érintett félnek részt kell vennie, a szerepek és a felelőségek azonosításával és kiosztásával. A vízhasználóknak nem csupán kedvezményezettként, hanem aktívan részt kell venniük a folyamatban. Az átláthatóságot, az információhoz való hozzáférést, az oktatási és részvételi mechanizmusokat intézményesíteni kell a mindenki számára egyformán elérhető és fenntartható eredmények érdekében. A kiszolgáltatott és hátrányos helyzetű csoportok tagjainak részvétele komoly kihívást jelent minden ország számára és ezért kiemelt figyelmet kell fordítani rá. A vízmű üzemeltetőknek az egyenlő esélyű hozzájutás biztosítására fogékonyabbnak kell lenniük, és a helyi hatóságoknak és civil szervezeteknek nagyobb szerepet kell játszaniuk.

A FÖLDRAJZI EGYENLŐTLENSÉGEK CSÖKKENTÉSE

Egy országon belül is nagy különbségek lehetnek a vízszolgáltatásban a különböző földrajzi területek között. Az Egyesült Nemzetek Nemzetközi Gyermekek Alapja (UNICEF) és a WHO Közös Monitoring Programja (Joint Monitoring Programme, 2011) szerint a pán-európai régió vidéki területein alacsonyabb a minősített víz és szanitációs megoldásokhoz való hozzájutás, mint a városiakban. A Kaukázusban és Közép-Ázsiában például a városi területeken élők 96%-a jut minősített vízforráshoz, míg a vidéki területen élőknek csak 79%-a. A WHO európai régiójában a városi háztartások 96%-ában van vezetékes vízellátás, szemben a vidéki háztartások 72%-ával. Ez nem csupán az alapvető költségszerkezetekkel magyarázható, hanem a politikai hatásokkal és döntésekkel is.

Az ellátottságbeli különbségek csökkentéséhez politikai, gazdasági és technikai erőfeszítések szükségesek. A nemzetközi együttműködés jelentős szerepet játszhat a különbségek megszüntetésében azzal, hogy a támogatást minden országban a lemaradott területekre koncentrálja. Fontos kiemelni, hogy az ellátottságban jelentkező földrajzi különbségek nem csupán vízügyi, hanem régiós politikai problémát is jelentenek.

A közpolitikának alapvető szerepet kell játszania a földrajzi területek közötti árkülönbségek visszaszorításában azáltal, hogy (a) beruházási programokat és támogatásokat irányítanak azokra a területekre, ahol a szolgáltatásnak nagyobbak a költségei, (b) lehetővé teszik a keresztfinanszírozást a magas bevételű, alacsony költségű területek és az alacsony bevételű, magas költségű területek között és (c) támogatják a hatékonyságot és az ésszerű árakat a szektorban végrehajtott szervezeti reformokkal, és olyan információs eszközök, mint a teljesítményértékelés és díjszabási referencia értékek használatával.

A KISZOLGÁLTATOTT ÉS HÁTRÁNYOS HELYZETŰ CSOPORTOK ELLÁTÁSÁNAK BIZTOSÍTÁSA

Az emberi jogi elvek kiemelik a kiszolgáltatott és hátrányos helyzetű csoportok szükségleteit előtérbe helyező és aktívan megcélzó szakpolitikák szükségességét. A víz és a szanitáció ezen csoportok számára gyakran a társadalmi kirekesztettség ügye és nem csupán víz vonatkozású kérdés.

Ezen csoportok mindegyikének megvannak a maga igényei és különböző akadályokkal szembesülnek a méltányos hozzájutás elérésében. A politikai döntéshozóknak és a végrehajtóknak időt és erőforrásokat kell áldozniuk ezen csoportok azonosítására, az ellátottságuk felmérésére, és a különleges igényeik figyelembevételének biztosítására. A megfelelő megoldáshoz sok esetben a szakpolitikák összehangolását és a hatóságok együttműködését magábfoglaló integrált válaszadás vezet. A megoldásoknak céltartó gazdasági erőforrásokra is szükségük van, ám ezek egy ország víz és szanitációs költségvetéséhez képest általában nem jelentősek. A megoldások leginkább nagyobb fokú tudatosságot és céltartó odafigyelést kívánnak meg a politikai döntéshozóktól és a technikai személyzet részéről.

A MINDENKI SZÁMÁRA MEGFIZETHETŐ VÍZ ÉS SZANITÁCIÓ FENNTARTÁSA

A nyugat-európai országokban a víz és szanitációs költségek növekedése (leginkább a megnövekedett szennyvízkezelési követelmények miatt) eddig is tükröződött és továbbra is tükröződni fog a víz- és csatornaszámlákban. A kelet-európai országokban, ahol a vízdíjak hagyományosan alacsonyak voltak, a vízszámlák valószínűleg növekedni fognak. A megfizethetőség tehát egy általános és egyre növekvő probléma a pán-európai régióban, mely minden országtól egy hosszú távú stratégia bevezetését kívánja meg. Egyéb esetben egy komoly egészségügyi probléma merülhet fel, mivel az emberek a növekvő vízdíjakkal szembesülve olcsóbb és kevésbé biztonságos alternatívák felé fordulhatnak, mint például a kérdéses minőségű magán talajvízszivattyúk.

A megfizethetőségi aggodalmak nem csupán a díjszabáshoz köthetők, hanem valójában öt változótól függenek egy adott országban, vagy területen:

- jövedelmi szint és jövedelem-eloszlás
- a szolgáltatás költségei egy adott országban vagy területen
- támogatási politika
- díjszabási politika
- a fogyasztók egyéni viselkedése a vízfogyasztást illetően

Az országos megfizethetőségi indikátorok betartása nem elegendő az alacsony jövedelmű csoportok megfizethető hozzáféréseinek biztosítására az adott országban; céltartó szakpolitikák kialakítására van szükség. A megfizethetőség több mint egyszerű vízügyi probléma; egy szociális védelmi kérdés, ami megkívánja a víz és szanitációs szempontok beépítését a társadalompolitikai tárgyalásokba.

Számos politikai lehetőség áll rendelkezésre a megfizethetőségi problémák kezelésére a díjak meghatározásának keretein belül és azon kívül. A megválasztás kritériumai között meg kell jelennie a megcélzott csoportok és azok igényei hatékony kielégítésének, mind az adminisztratív lehetőségek, mind a költségek tekintetében. Nem elegendő csupán a díjszabásra hagyatkozni a megfizethetőség biztosításakor: szociális díjszabás és szociális védelmi intézkedések szükségesek míg létre nem jön egy „társadalompolitikai infrastruktúra”. A megfizethetőségi problémák megoldásához más fogyasztóktól vagy az adófizetőktől származó finanszírozás szükséges. A fogyasztók által finanszírozott rendszerek egyre nagyobb nyomás alatt vannak és egyes esetekben elérhetik a fenntarthatóság határát. Az egyes politikai döntések vízügyi irányítás terén (például a szolgáltatás feldarabolása számos szolgáltatói területre) csökkentik a fogyasztók közötti keresztfinanszírozás lehetőségeit.

2. fejezet

AZ ÉRTÉKELŐLAP HASZNÁLATA

AZ ÖNÉRTÉKELŐ FELMÉRÉS LEBONYOLÍTÁSA ÉS AZ EREDMÉNYEK KOMMUNIKÁCIÓJA

Ez a fejezet stratégiai útmutatást nyújt a három eddigi kísérleti alkalmazás (lásd 3. fejezet) tapasztalataira alapozva. Az önértékelés elvégzése során az országoknak a saját céljaikat, korlátaikat és lehetőségeiket kell figyelembe venniük. Az útmutatást nem szabad szigorúan követendő előírásnak tekinteni.

1. Tisztázzuk az célkitűzéseket. Az önértékelésnek számos célja lehet. A fő célkitűzés leggyakrabban egy már létező, vagy tervezett szakpolitikai folyamat informálása és ezáltal optimalizálása. Ez a politikai folyamat befolyással lesz az önértékelő gyakorlat időzítésére és kimenetelére. A gyakorlat kivitelezését befolyásoló további célkitűzéseket is meg kell határozni, mivel ezek kihatnak az értékelés lebonyolítási módjára.

Példák további célkitűzésekre:

- a helyzet és kihívások jobb megértése
- ismerethiányok és szabályozási hiányosságok azonosítása
- tudatosság növelése az érintettekben
- a legfontosabb érdekelt felek azonosítása és a velük való kapcsolatok kiépítése
- a kapcsolódó szakpolitikai intézkedések jobb összehangolási lehetőségeinek azonosítása

2. Válasszuk ki a projekt vezetőjét. Mivel a víz és sanitáció egyenlő esélyű elérhetőségének felmérése számos kérdést érint, ezért sok érintett fél bevonása szükséges. Ilyenek például a különböző minisztériumok (pénzügy, egészség, oktatás, környezet, belügy, igazságügy és szociális ügyek), szabályozó hatóságok, helyi hatóságok, víziközmű szolgáltatók és szabályozók, kiszolgáltató csoportokkal foglalkozó civil szervezetek, és fogyasztóvédelmi szervezetek. Így nincs az önértékelés kivitelezésének irányításának „természetből adott” vezetője, ezért egyértelmű mandátumot kell adni a projekt vezetőjének. Ideális esetben az önértékelés vezető intézménye jól megfogalmazott felhatalmazással rendelkező állami intézmény lesz.

3. Szánjuk rá a szükséges időt. A kísérleti felmérések nagyjából hat hónapot vettek igénybe, de egy év realisabb időkeret lehet. A feladat lépései: projektvezető kiválasztása és egy „alapcsapat” összeállítása (1. hónap), egy indító workshop megszervezése (2. hónap), adatgyűjtés és az értékelőlap kitöltése, jelentésösszeállítása az előzetes eredményekről (7. hónap), workshop megszervezése az eredmények megbeszélésére (8. hónap), és egy szakpolitikai rendezvény megszervezése az önértékelő gyakorlat eredményeinek bemutatására és az eredmények szakpolitikai folyamatba integrálásának megvitatására (11. hónap).

A megfelelő időpont megválasztásánál ezért figyelembe kell venni azt a politikai folyamatot is, amelyre az önértékelő gyakorlat hatást kíván gyakorolni. Az időzítés fontos, mivel ha a folyamat túl sok időt vesz igénybe, fennáll annak a lehetősége, hogy az érintett felek elérdektelenednek.

4. Azonosítsuk a megfelelő partnereket és állítsunk össze egy kiegyensúlyozott „alapcsapatot”. A vezető szervezet, még ha kiemelkedően kompetens is, nem feltétlenül rendelkezik az önértékelés végrehajtásához szükséges sokirányú szakértelemmel. Az „alapcsapat” tagjainak kiválasztása ezért kritikus és valószínűleg időigényes lépés. Egy kiegyensúlyozott alapcsapatot összeállíthatunk úgy, hogy kiegészítő szakértelemmel és kapcsolatokkal rendelkező szervezetekkel társulunk (például a szociális kérdések területén), vagy hogy szakértőket szerződtetünk az önértékelés egyes fejezeteinek elkészítésére. Mindenképpen célszerű meghatározni a csapat tagjainak a feladatkörét, ideértve az elemzések elvégzésével és a javaslattevéllel kapcsolatos felelősséget is.

5. Biztosítsuk az érdekelt felek széleskörű és folyamatos részvételét. Az 1. táblázat példákat tartalmaz az önértékelésbe bevonható érintett felekre. Az érintettek egy első csoportját a különböző minisztériumok és kormányzati hatóságok képviselik, amelyeknek befolyása van az egyenlő esélyű hozzájárulás megvalósulására. Az értékelőlap őket illető részeinek kitöltése általában biztosítható formális csatornákon keresztül, és ennek a lehetőségnek a figyelembevételével lett kialakítva.

Az érdekelt felek egy másik csoportját a civil szervezetek képviselik. Gyakran nem áll rendelkezésre olyan bejáratott mechanizmus, amellyel információt lehet gyűjteni a szociális kérdéseken dolgozó szervezetektől. Ezek a szervezetek gyakran fontos adatokkal rendelkeznek, de esetleg nem látják az önértékelési folyamatban való részvétel hasznosságát. Ezért tanácsos strukturált megközelítés kialakítása megnyerésükre. Az egyik megoldás, hogy az alapcsapat tagjai közé olyan intézményt vagy ügynökséget is felvesszünk, melynek jó kapcsolatai vannak a civil szervezetekkel és így vezető szerepet játszhat a tőlük származó input becsatornázásában.

A víziközmű szolgáltatókat is be kell vonni a folyamatba, és célzott tájékoztatást igényelhetnek arról, hogy nekik miért fontos az egyenlő esélyű hozzájárulás kérdése.

1. TÁBLÁZAT. Példák az önértékelésbe bevonandó felekre.

MINISZTERIUMOK ÉS MÁŠ KÖZHATÓSÁGOK	Egészségügyért felelős minisztérium Környezetvédelemért felelős minisztérium Szociális ügyek minisztériuma Pénzügyminisztérium Belügyminisztérium Igazságügyi minisztérium Oktatásért felelős minisztérium Vidékfejlesztési minisztérium A víziközmű szolgáltatást felügyelő hatóság Közegészségügyi hatóság
CIVIL TÁRSADALOM	Fogyasztói csoportok Hátrányos helyzetű és kiszolgáltatott csoportokkal dolgozó szervezetek (pl. egyházi szervezetek) Alapítványok Szakszervezetek Kutatóintézetek és független szakértők
SZOLGÁLTATÓK	A víziközmű szolgáltatók és a szolgáltatást szabályozó szervezetek

6. Gondosan tervezzük meg a munkaértekezleteket. Az érintett felek lehető legkorábbi bevonásának biztosítására tartunk egy fél napos indító workshopot, ahol elmagyarázzuk az önértékelés értelmét, céljait, folyamatát, és a várt eredményeit. Ez a workshop hasznos lehet a gyakorlatba bevonandó további érdekelt felek azonosításában. Praktikus megoldás, ha a fél napos workshopot rögtön követi az irányító alapcsoport fél napos munkaülése. Létfontosságú továbbá egy záró workshop megszervezése az addigi eredmények bemutatására, további információk begyűjtésére,

esetleges reform lehetőségek azonosítására, és az esetleges ajánlások megbeszélésére. Egy ilyen workshop akár két napot is igénybe vehet (vagy egy napot, ha az értékelőlap különböző részeinek párhuzamos munkailéseket szentelünk), hogy elég idő legyen az eredmények megvitatására és az érdekelt felek érdemi hozzászólásaira. A különböző témákat az egyes dokumentum szakaszok vagy fejezetek elkészítését irányító szakértők mutathatják be. Fontos, hogy a workshopnak technikai megbeszélés jellege legyen, ahol valamennyi érdekelt fél szabadon megfogalmazhatja a véleményét vagy kéréseit.

- 7. Igazítsuk az értékelőlap alkalmazását a folyamat céljaihoz és szükségleteihez.** A értékelőlapot átfogó kép kialakításához tervezték. Egyes szakaszai nem minden esetben feltétlenül relevánsak (pl. a földrajzi különbségek, ha az elemzés tárgya egy nagyjából homogén városi terület), vagy egy ország esetleg már egyértelműen beazonosította saját prioritásait a víz és szanitáció egyenlő esélyű elérésével kapcsolatos általános kihívásokon belül. Ezekben az esetekben a teljes értékelőlap használata a kívánt hatással ellentétes is lehet, mivel olyan információ gyűjtését és olyan problémák megbeszélését igényli, amelyek elvonják a figyelmet az elsődleges kérdésekről. Más esetekben szükségessé válhat az értékelőlap kiegészítése újabb területekkel, így pl. ha jelentősebb kiszolgáltatott és hátrányos helyzetű csoport helyzetére az értékelőlap 3. szakaszának egyik része sem tér ki megfelelően.

Emellett a folyamat jellegétől függően, a pontszámok megadása és nyilvánosságra hozása vezethet inkább vitákra, semmint előrevívó egyeztetésekre. Az „alapcsapat” ilyen esetekben a pontszámokat belső használatra tarthatja fenn és az érdekelt felek szélesebb részvételével zajló megbeszéléseken magukat az összegyűjtött részletes információkat használhatja a megbeszélések motiválására. Mindazonáltal a legtöbb esetben a pontozással végzett teljes önértékelés a legmegfelelőbb opció, legalábbis az alapállapot felvételét illetően.

- 8. Használjuk fel az értékelőlap eredményeit stratégiai értékelésre és a prioritások azonosítására.** Az értékelőlap hasznos eszköz azon meglévő politikai intézkedések átfogó áttekintésére, amelyek a vízellátás és szanitáció elérésében jelentkező egyenlőtlenségek felszámolását célozzák. Így különösen nagy segítség a prioritások felállításában, valamint a hozzáférhető információ és a meglévő szabályozók terén mutatkozó hézagok kitöltésében. Mivel az alkalmazása meglehetősen időigényes, az előrehaladás éves szintű értékelésére nem javasolt.

Az értékelőlap kialakítása nem egyes konkrét politikai intézkedések értékelését szolgálja, inkább a meglévő politikai intézkedések értékelése lehet szükséges az önértékelés támogatására. A értékelőlap alkalmazásának egyik eredménye lehet a politikai intézkedések és értékelő jelentések azonosítása, valamint a politikai intézkedések értékelési hiányosságainak meghatározása. Az önértékelő gyakorlat eredményeit fel lehet használni a Víz és Egészség Jegyzőkönyv szerinti célok és céldátumok kijelölésére, valamint annak eldöntésére, hogy mely intézkedések kapjanak elsőbbséget a nyomonkövetésben és a folyamat későbbi értékelésében.

Célszerű, ha az önértékelés ismétlődései összhangban vannak annak a politikai folyamatnak a ciklusidejével, amelyre kihatni szándékozik – például a víziközmű szektor ötéves stratégiai fejlesztési terveivel. Az önértékelés eredményei más stratégiákra és tervekre is hatással lehetnek, mint például az országos környezetegészségügyi programra, társadalmi felzárkóztatási stratégiára, regionális fejlesztési tervekre, vagy iskolákat vagy börtönöket érintő országos programokra.

- 9. Vonzó formátumokban mutassuk be az eredményeket.** A értékelőlap voltaképpen egy eszköz a létező információk gyűjtésére, rendezésére, és kiértékelésére. Tartalmaz egy „összefoglaló lapot” az eredmények kommunikációjának elősegítésére. Az összefoglaló lap magasabb fokú összesítésként hasznos az elhanyagoltabb cselekvési területek azonosításában. Ugyanakkor a értékelőlap önmagában nem jó kommunikációs eszköz a laikus közönség tájékoztatására.

Ezért ajánlatos egy nagyjából 10 oldalas helyzetelemzés elkészítése, ami összefoglalja az értékelőlap főbb eredményeit, példákkal szolgál az előrehaladásra vonatkozóan, beazonosítja a sürgős cselekvést igénylő területeket, és konkrét ajánlásokat fogalmaz meg.

Egy még rövidebb (kevesebb, mint 4 oldalas) vezetői összefoglaló hasznos lehet a kommunikációban a felső vezetéssel és az eredmények közzétételében a lakosság számára a médián keresztül. Külön finanszírozásra lesz szükség a kommunikációs anyagok elkészítésére és kiadására.

- 10. Az eredményeket a fejlődés nyomonkövetésére, ne külső összehasonlításra használjuk.** Az értékelőlapot arra alakították ki, hogy segítsen egy országnak (vagy régiónak) a saját fejlődését nyomon követni az egyenlő esélyű hozzájutás megvalósulása felé. Az eszköznek nem célja, hogy országok (vagy régiók) közötti összehasonlításra szolgáljon, mivel a pán-európai régió országai (és régiói) között nagy különbségek vannak a társadalmi-gazdasági helyzet és a víziközmű szektor színvonala tekintetében .

Az ilyen összehasonlításokra törekedő elemzőknek javasolt az összehasonlításra alkalmas országok vagy régiók kiválasztása az ország vagy régió profiljában található alapadatok felhasználásával. Az ilyen összehasonlítások során különös óvatossággal kell eljárni, mivel a statisztikákban használt definíciók nagyban különbözhetnek és a pontozás meglehetősen szubjektív lehet.

GYAKORLATI ÚTMUTATÓ – MEGJEGYZÉSEK A ÉRTÉKELŐLAP KITÖLTÉSÉHEZ

Háttérinformáció. Az egyenlő esélyű hozzájárulás kérdéseiről szóló háttér információkat a „No One Left Behind” című ENSZ-EGB - WHO/Európai Iroda közös kiadványban találhatjuk meg. A értékelőlap minden szakaszának bevezetése feltünteti a „No One Left Behind” kiadvány egyes cselekvési területekhez kapcsolódó szakaszát.

Szószedet. A rövid szószedet megadja az értékelőlapban gyakran használt kulcsfogalmak meghatározását. Fontos kiemelni két tényezőt:

Ebben a dokumentumban a „vízellátás és szanitációhoz elérése” kifejezés öt szempontot foglal magába, amik meghatározzák a vízhez és szanitációhoz való emberi jogot: elérhetőség, hozzáférhetőség, elfogadhatóság, minőség/biztonság, és megfizethetőség. A megfizethetőséggel külön foglalkozik az értékelőlap negyedik szakasza.

Ez a dokumentum a „vízellátás és szanitáció egyenlő esélyű elérése” kifejezést használja, ami a Víz és Egészség Jegyzőkönyv által használt kifejezés. Egyes szakértők az „egyenlő és diszkriminációtól mentes” kifejezést részesítik előnyben. Bár vannak jelentésárnyalatbeli különbségek, gyakorlati szempontból a két kifejezés azonosnak tekinthető.

Az értékelőlap felépítése. Az eszköz tartalmaz egy rövid ország profilt (ami statisztikai adatokra összpontosít, hogy kontextusba helyezze az eredményeket), valamint négy szakaszt, amely egy-egy szélesebb tématerülettel foglalkozik. A négy tematikus szakasz tovább bomlik cselekvési területekre – amik az egyenlő esélyű hozzájárulás eléréséért végzett tevékenységekre összpontosítanak.

Statisztikai adatok. Amennyiben lehetséges, a számszaki információk forrásai hivatalos statisztikák legyenek. Amikor a pénzügyi forrásokról tüntetünk fel információkat, akkor jelezzük a pénznemet is.

A pontozás módszertana.

- Az egyes cselekvési területeken bekövetkező fejlődést leíró jellegű kérdésekkel jellemezzük. Ezen kérdések száma 2 és 6 között mozog.
- Minden kérdéshez egy választ lehet megjelölni. (Négy lehetséges válasz van: Nem/ Kismértékben/Jelentős mértékben/Igen). Az alábbi táblázat útmutatóval szolgál a lehetséges válaszok értelmezéséhez. A válaszadókat arra ösztönözzük, hogy a válaszlehetőségek mindegyikével éljenek, elkerülendő a válaszok többségének a „kismértékben” és „jelentős mértékben” kategóriákba tömörülését.
- Minden választ alá kell támasztani. Ennek érdekében a válaszadók használhatnak leíró vagy számszerű adatokat jogi dokumentumokból, útmutatókból, elemző jelentésekből, felmérésekből, vagy hasonló forrásokból. Az alátámasztásra tetszőleges terjedelem vehető igénybe.
- Minden válasz megbízhatóságát értékelni kell (lásd alább).
- Minden cselekvési területhez egy összpontszámot kell rendelni. Ezt az értéket az egyes kérdésekre adott pontszámok és az egyes cselekvési területekhez tartozó kérdések száma alapján kell kiszámítani. Az összpontszám számításakor csak magas, vagy közepes megbízhatóságú válaszokat szabad figyelembe venni.
- Az összpontszámot az összefoglaló lapon újra meg kell jeleníteni.

VÁLASZ	ÉRTELMEZÉS
NEM	A pozitív válasz alátámasztására nem, vagy csak nagyon kis mennyiségben áll rendelkezésre bizonyíték akár helyi, akár országos szinten.

KISMÉRTÉKBEN	A pozitív válasz alátámasztására korlátozott mennyiségű helyi szintű információ áll rendelkezésre. A pozitív válasz részleges alátámasztására korlátozott mennyiségű országos szintű információ áll rendelkezésre.
NAGYMÉRTÉKBEN	A pozitív válasz alátámasztására helyi szinten jelentős mennyiségű, és némi országos szintű információ áll rendelkezésre.
IGEN	Elegendő bizonyíték van országos szinten a pozitív válasz teljes alátámasztására.

MEGJEGYZÉS: Az ebben a táblázatban található „információ” és „bizonyíték” kifejezések alatt minden olyan releváns leíró vagy számszerű adat értendő, ami alátámasztja az adott kérdésre adott választ.

Megbízhatóság értékelés módszertana. A válaszadóknak magunknak kell felmérniük, hogy mennyire megbízhatóak az egyes válaszok az információgyűjtés- és bemutatás folyamatát és nem magát az információt illetően.

- Három megbízhatósági szint: Magas (nagyon megbízható), Közepes (megbízható), Alacsony (megbízhatatlan).
- A megbízhatóság mértékének kritériumai: eljárások, nyomonkövethetőség, validálás.
- Az alábbi táblázat szolgál útmutatóul a megbízhatósági szintek meghatározására ezen kritériumok szerint.
- Az egyes cselekvési területek összesített megbízhatósági szintjét az alábbiak szerint kell meghatározni:
 - Magas – Ha a cselekvési területen adott minden válasz magas megbízhatóságú
 - Közepes – Ha nincs alacsony megbízhatóságúnak értékelt válasz, de legalább egy válasz közepes megbízhatóságú.
 - Alacsony – Ha legalább egy válasz alacsony megbízhatóságú.
- Minden cselekvési terület összesített megbízhatósági szintjét újra meg kell adni az összefoglaló lapon.

MAGAS: NAGYON MEGBÍZHATÓ	KÖZEPES: MEGBÍZHATÓ	ALACSONY: NEM MEGBÍZHATÓ
Van egy koherens és könnyen elérhető dokumentumcsomag, amely azonosítja az adatgyűjtéssel, -kezeléssel, és minőségellenőrzéssel kapcsolatos felelősségeket.	Azonosítva lettek az adatgyűjtéssel, -kezeléssel, és minőségellenőrzéssel kapcsolatos felelősségek.	Az adatgyűjtéssel, kezeléssel, és minőségellenőrzéssel kapcsolatos felelősségek nem lettek beazonosítva.
Az adatok vissza vezethetők egy hivatalos forráshoz, ami bármely érdeklődő számára elérhető.	Az adatok vissza vezethetők egy forráshoz.	Nem minden adat vezethető vissza forráshoz
Az adatokat hivatalosan validálták.	Az adatokat validálták.	Nem validált minden adat.

MEGJEGYZÉS: Az ebben a táblázatban található „információ” és „bizonyíték” kifejezéseket olyan releváns leíró vagy számszerű adatként kell értelmezni, amelyek alátámasztják az adott kérdésre adott választ.

Nem releváns kérdések. A cselekvési területek nem minden kérdése releváns egyformán minden ország vagy régió számára a pán-európai régióban. Ha a értékelőlap adott részének kitöltéséért felelősek úgy érzik, hogy az adott kérdés nem releváns, akkor javasoljuk ennek megindoklását.

Összefoglaló lap. Az összefoglaló pontszámok a 20 cselekvési területre az összefoglaló lapon kerülnek bemutatásra a dokumentum végén. Az összefoglaló lap segíthet beazonosítani azokat a cselekvési területeket, ahol az ország (vagy régió) lemaradásban van, csakúgy, mint az olyan területeket, ahol az elérhető információ különösen megbízhatatlan.

KULCSFOGALMAK

A biztonságos ivóvíz és szanitáció elérése. A biztonságos ivóvíz és szanitáció elérésének fogalma ebben a dokumentumban a biztonságos ivóvíz és szanitációs szolgáltatáshoz való tényleges hozzáférési lehetőséget jelenti, akár közüzemi hálózathoz

csatlakozva, akár egyedi módon valósul meg.

A jelen szóhasználat szerint a fogalom a vízhez és szanitációhoz való emberi alapjog öt aspektusából négyet foglal magába:

- *elérhetőség*
- *hozzáférhetőség*
- *elfogadhatóság*
- *minőség/biztonság*

Nem tartalmazza a megfizethetőséget, mivel ezt a szempontot az értékelőlap 4. szakasza célzottan tárgyalja. Megjegyzendő, hogy a kifejezés nem összeegyeztethető a WHO/UNICEF Joint Monitoring Programme (a Milleniumi Fejlesztési Célok előrehaladásának közös monitoring programja) által használt minősített ivóvíz forrás és minősített szanitációs létesítmény definíciókkal.

Az ivóvíz minden emberi felhasználásra (ivásra, főzésre, ételkészítésre, személyes higiéniére vagy hasonló célokra) szánt vagy arra használt víz.

A biztonságos ivóvíz olyan víz, amelynek mikrobiológiai, kémiai és fizikai jellemzői megfelelnek az ivóvíz minőségére vonatkozó WHO ajánlásnak vagy a nemzeti szabályozásnak.

Számonkérhetőség. Emberi jogi értelemben a számonkérhetőség fogalma az ellenőrzési mechanizmusokat és a jogorvoslatot foglalja magában. A közmű szolgáltatók és a hatóság egyaránt elszámoltathatók kell legyenek a fogyasztók felé.

A számonkérhetőség elősegítése magában foglalja a hatékony ellenőrző testületek és rendszerek kialakítását, megbízható indikátorok meghatározását, amelyekkel értékelhető a fejlődés, a megfizethetőség, és a víz és szanitáció forrásainak szükségletek szerinti egyenlő és igazságos elosztása. Ugyancsak kiterjed megbízható, hozzáférhető és hatékony jogi és adminisztratív panasztételi mechanizmusra, amelyek lehetővé teszik, hogy a fogyasztók hangot adjanak és megfelelő jogorvoslatot kapjanak a panaszaikra.

Megfizethetőség. A közműszolgáltatást olyan áron kell biztosítani, ami mindenki számára megfizethető. A szolgáltatás (beleértve a létesítmények létrehozását, tisztítását, kiürítését és karbantartását, valamint a szennyvíz kezelését és elhelyezését) megfizetési kötelezettsége nem korlátozhatja a fogyasztók hozzáférését más, emberi alapjogok által garantált alapszolgáltatásokhoz, beleértve az étellemezést, lakhatást, egészségügyi ellátást és oktatást.

Ennek megfelelően a megfizethetőség meghatározható (a) az egyéb alapvető szükségletek kielégítéséhez szükséges anyagi feltételek és (b) a víz és szanitáció megfizetésére rendelkezésre álló összeg alapján.

Fejlesztési partnerek. A fejlesztési együttműködési kontextusban ez olyan partnerek körére utal, akik egy fejlődő vagy átmeneti fázisban levő ország kormányát támogatják a fejlesztési program összeállításában és végrehajtásában. Ezek lehetnek kétoldalú fejlesztési együttműködési ügynökségek (mint pl. a Svéd Nemzetközi Fejlesztési Ügynökség), nemzetközi pénzügyi intézmények (mint pl. a Világbank), nemzetközi technikai együttműködési szervezetek (pl. ENSZ-EGB) vagy nemzetközi civil szervezetek (pl. Global Water Partnership).

Biztonságos ivóvíz és szanitáció elérésének egyenlő esélye. Ezen dokumentum értelmezésében a lakóhelytől és kiszolgáltatótól vagy kiszorult csoporthoz tartozástól függetlenül minden ember számára hasonló esélyű hozzáférést és megfizethetőséget jelent.

Minősített szanitációs létesítmény. Olyan szanitációs létesítmény, amely higiénikus módon meggátolja a további érintkezés lehetőségét az emberi ürülékkel.

Minősített ivóvíz forrás. Minősítettnek tekinthető az az ivóvíz forrás, amely kialakításának vagy aktív beavatkozásnak köszönhetően védett a külső szennyezésektől, különösen a fekális szennyezéstől.

GDP. Az egy főre jutó nemzeti jövedelem a gazdaság teljesítményének mérőszáma, amelyet a megtermelt javak és szolgáltatások alapján határoznak meg. Az értékelőlap kitöltése során jelezni kell, hogy a megadott GDP névleges (adott évre vonatkozó) vagy valós (inflációval korrigált) érték.

Alsó jövedelmi ötöd vagy tized. A jövedelem vagy vagyon megoszlását egy országon belül általában a lakosságot jövedelmük vagy vagyonuk alapján öt vagy tíz részre osztva elemzik. Ha öt csoportot képezünk, akkor egy csoport egy "jövedelmi ötöd", ha tíz csoportot, akkor egy "jövedelmi tized". Az "alsó jövedelmi ötöd" az öt csoportba osztott népesség legalacsonyabb jövedelemmel vagy vagyonnal rendelkező csoportja. Az "alsó jövedelmi tized" a tíz csoportba osztott népesség legalacsonyabb jövedelemmel vagy vagyonnal rendelkező csoportja.

Hátrányos megkülönböztetés hiánya. A hátrányos megkülönböztetés kiküszöbölése az emberi alapjogok központi eleme. A hátrányos megkülönböztetést népcsoport, bőrszín, nem, kor, nyelv, vallás, politikai vagy egyéb meggyőződés, nemzeti vagy kulturális hovatartozás, vagyon, születési előjogok, fizikai vagy szellemi fogyatékoság, egészségi állapot, vagy egyéb társadalmi, politikai, szociális, vagy egyéb állapot alapján meg kell akadályozni, mind a jogrendszerben, mind a gyakorlatban.

Város környéki terület (agglomeráció). Városokhoz közeli, a külvárosok és a vidék között elhelyezkedő területek.

Szegénységi küszöb. Az egy fő megélhetéséhez szükséges minimális jövedelem. A létminimum hivatalos definíciója és összege országonként változik.

Fogvatartottak. Bebörtönzött személyek, függetlenül attól, hogy van-e ellenük jogerős ítélet.

Fokozatos megvalósítás. Az ivóvízhez és szanitációhoz való emberi alapjog fokozatos megvalósítása az államok részéről célzott, jól meghatározott lépéseket jelent, a rendelkezésre álló források maximális kihasználásával. Az államoknak a lehető leghatékonyabban és leggyorsabban kell törekedniük a teljes megvalósítás felé, szükség esetén nemzetközi együttműködés és segítségnyújtás keretein belül. Az alapjog egyes elemei azonnal kötelező érvényűek, így az is, hogy hátrányos megkülönböztetés nélkül kell megvalósulásukat biztosítani.

Sávós díjszabás. Olyan tarifarendszer, amelyben a fajlagos ár a felhasznált mennyiség függvényében nő. Általában úgy valósul meg, hogy három vagy több fogyasztási blokkot határoznak meg, és az azokhoz eltérő díjszabást rendelnek.

Közösségi ráfordítások. A kormányzat (helyi, regionális vagy nemzeti) által biztosított anyagi források. A pénz fedezete általában az adó (pl. jövedelmi vagy forgalmi adó), de egyéb forrásokból is származhat, pl. kormányzati szervek által nyújtott szolgáltatások bevétele (pl. engedélyezési vagy eljárási díjak), vagy hitelfelvétel (pl. kötvénykibocsátás).

Helyreállító intézkedés/beavatkozás. Az ivóvízhez és szanitációhoz való emberi alapjog megsértését követő javító intézkedés. Az alapjog megsértésének áldozatait megfelelő jogorvoslat illeti meg, beleértve a helyreállítást, kompenzációt, kártérítést és az ismétlődést kizáró garanciát. Az államoknak hozzáférhető, megfizethető, azonnali és hatékony helyreállító intézkedést kell biztosítani.

Jogosultak. Az ivóvízhez és szanitációhoz való alapjog tekintetében mindenki jogosultnak minősül.

Szanitáció. Az emberi ürülék vagy a háztartási szennyvíz gyűjtése, szállítása, kezelése, elhelyezése, vagy újrahasznosítása, közműves formában, vagy egyedi háztartási vagy üzemi rendszer segítségével.

Az államoknak biztosítani kell, hogy hátrányos megkülönböztetés nélkül mindenki számára fizikailag és gazdaságilag elérhető legyen a biztonságos, higiénikus, társadalmilag és kulturálisan elfogadható szanitáció, amelyet diszkréten és emberi méltóságát megőrizve vehet igénybe.

Kultúrától függően szükséges lehet az egyéni elkülönülés lehetősége, illetve nyilvános helyeken a férfiak és nők, illetve iskolákban fiúk és lányok számára külön kialakított létesítmények. A létesítményekben biztosítani kell a kultúrának megfelelő higiénés gyakorlatot, pl. az anális vagy genitális tisztálkodási lehetőséget. Minden női mosdóban biztosítani kell a menstruációs higiéne feltételeit.

Szolgáltató. A víziközműveket üzemeltető állami vagy magáncég.

Szociális díjszabás. Egyének vagy háztartások számára szociális jellemzők (mint kor, igazolt fogyatékoság, vagy az egy háztartásban élők száma) alapján megállapított csökkentett díjszabás.

Díjszabás referencia szintje. Egyes országokban a víziközműveket felügyelő központi hatóság referencia díjakat határoz meg, amelyhez a víz- és csatornadíjak viszonyíthatóak. Ez mind a fogyasztók, mind a szolgáltatók számára hasznos információt jelent, anélkül, hogy a díjszabás meghatározásának (általában a helyi hatóságok illetékességébe tartozó) jogköre sérülne.

Kiszolgáltatott és hátrányos helyzetű csoportok. Olyan személyekből álló csoportok, akiknek a vízhez és szanitációhoz való alapjog érvényesítése különösen nehéz, mert kiszolgáltatott helyzetben élnek, vagy hátrányos megkülönböztetés vagy stigmatizáció áldozatai (esetleg ezek kombinációja által érintettek). Potenciálisan kiszolgáltatott vagy hátrányos helyzetű csoportba tartoznak a nők, gyermekek, (elszigetelt) vidéki vagy elszegényedett városi környezetben vagy szegénységben élők, menekültek, kitelepítettek, otthontalanok, kisebbségek (pl. romák), bennszülöttek, nomád közösségek, idősek, fogyatékkal élők, HIV/AIDS fertőzöttek vagy más betegségtől szenvedők, vízhiányos területen élők, és a szanitáció területén dolgozók.

A hátrányos helyzetű személyek vagy csoportok azonosítása során az államoknak a fenti szempontok alapján kell áttekinteni

a népességet, és további vizsgálatokat végezni, ha hátrányosan megkülönböztetett csoportokat találnak. Az értékelőlap értelmezésében a kiszolgáltatott vagy hátrányos helyzetű csoportba tartoznak a hajléktalanok, a nomádok, a fogyatékkal élők, iskolás gyermekek, kórházi ellátásban részesülők, a fogvatartottak, menekült táborban élők, és a biztos munkahellyel nem rendelkezők.

Bár a nemi megkülönböztetés kérdését a vízhez és szanitációhoz való hozzájutás egyenlő esélyének biztosítása során figyelembe kell venni, a jelen dokumentum a nőket nem tekinti alapértelmezetten kiszolgáltatott vagy hátrányos helyzetű csoportnak.

3. Fejezet

TAPASZTALATOK¹ AZ ÉRTÉKELŐLAP HASZNÁLATÁBAN

FRANCIAORSZÁG (PÁRIZS ÉS A PÁRIZSI AGGLOMERÁCIÓ TERÜLETE)

Az utóbbi évtized során Párizs városa különös figyelmet szentelt a biztonságos ivóvíz és szanitáció egyenlő esélyű elérésével kapcsolatos kérdéseknek. Az ezen időszak alatt megtett intézkedések közül sokat tükrözött a „No One Left Behind” (Mindenki számít) c. kiadvány. Franciaország hosszú évek óta vezeti a Jegyzőkönyvnek a biztonságos ivóvíz és szanitáció egyenlő elérésével kapcsolatos munkáját és felajánlotta, hogy regionális szinten teszteli az értékelőlapot Franciaországban. Párizs városát keresték meg, amely abból a megfontolásból, hogy a értékelőlap tesztelése segíthetne a helyzet és a további teendők kritikai felmérésében, önként jelentkezett a teszt elvégzésére.

Párizs lakossága nagyjából 2,2 millió és egy olyan városi agglomeráció centruma, ahol több mint 10 millióan élnek (2011-ben a fejenkénti GDP több mint 48,000 Euró volt). Éppen ezért Párizs városa már kezdetől úgy gondolta, hogy a legjobb lenne regionális szinten végezni a kísérleti felmérést. Ennek megfelelően a Párizs városi üzemeltető Eau de Paris mellett megnyerték az ügynek az Île de France Vízügyi Szindikátust (SEDIF), amely üzemeltetőjével, a Veolia Eau Île de France-szal 149 településnek és több mint 4,3 millió embernek biztosítja az ivóvizet, és a Párizsi Agglomeráció Regionális Szennyvízkezelő Hatóságát (SIAAP), amely 180 települést szolgál ki. Következésképpen, a felmérés területe nem az Île-de-France adminisztratív régiójának felel meg, hanem a három szervezet (Párizs városa, SEDIF, SIAAP) együttes szolgáltatói területéből áll. A vízellátás és szanitáció együttes költségvetése több mint 2,1 millió Euró. A három intézmény 2013 januárjában készült el a kitöltött értékelőlapok első változatával.

¹ A Franciaországban, Ukrajnában és Portugáliában végzett pilot projektekről az országok értékelő csoportjai által írt részletes jelentések a következő címen érhetők el: http://www.unece.org/env/water/pwh_work/equitable_access.html.

Ezek a jelentések tartalmaznak egy országprofil, a vízhez és szanitációhoz való egyenlő esélyű hozzáférés eléréséért végzett akciók leírását, a értékelőlap értékelését és használatának folyamatát, valamint javaslatokat a jövőben teendő intézkedésekre.

Az önértékelő gyakorlat három szakaszból állt. Először Párizs, a SEDIf, és a SIAAP összegyűjtötte az értékelőlap pontjainak alátámasztásához szükséges információkat és kitöltötték az értékelőlapot, de nem rendeltek hozzá pontszámokat. Ezután egy megbeszélést szerveztek az érdekelt felekkel 2013.február.18-19-ére a bizonyítékok megvitatása és a pontszámok meghatározása céljából. Végül 2013 áprilisára elkészült az értékelőlap átdolgozott verziója, melybe beépítették a workshop visszajelzéseket, egy helyzetértékeléssel és az önértékelő folyamat kritikai értékelésével kiegészítve.

A kezdeti adatgyűjtési folyamat hozzásegítette a három szervezetet néhány fontos adathiány felismeréhez, leginkább a kiszolgáltatott és hátrányos helyzetű csoportokat illetően. A kutatás előtt a fő problémának nem a szolgáltatások elérését, hanem a megfizethetőséget gondolták, és így sok bevezetett intézkedés ennek a problémának a megoldását célozta, azaz, hogy elkerüljék azon emberek kirekesztését, akik nem tudtak fizetni a szolgáltatásért, és hogy csökkentsék a vízszámla okozta terhet az alacsony jövedelmű háztartások számára. A tanulmányozott terület erősen urbanizált és nem mutat nagy földrajzi különbségeket a hozzájutásban, bár nagy díjegyenlőtlenségek vannak az egyes települések között. A kutatás elvégzése közben azonban egyértelművé vált, hogy egy nagy és gyakran figyelmen kívül hagyott problémát jelent a kiszolgáltatott és hátrányos helyzetű csoportok hozzájutása.

A két napos workshop segítette az érintett feleknek a meglévő intézkedéseket és a fennmaradó kihívásokat illető ismereteik áttekintésében és megvitatásában. Ezek közé tartoztak az olyan kihívások, mint amikkel táborokban élő közösségek kell szembenézenek, akiknek nem volt rendszeres hozzáférésük az ivóvízhez és szanitációhoz, vagy a szegény munkavállalók, akik nem engedhetik meg maguknak az állandó lakóhelyet. Úgy tűnt a workshop elegendő időt adott a kérdések megfelelő mélységben való megtárgyalására, időt biztosítva minden érintett félnek a véleménye megosztására. Ez fontos volt, mivel a vízhez és szanitációhoz jutás egy meglehetősen átpolitizált kérdés Franciaországban.

Az értékelőlap eszközszerét és a kísérleti felmérést minden érintett fél pozitívan értékelte. Az eredmény egy kezdeti önértékelés és a vízhez és szanitációhoz való hozzájutás meglehetősen részletes áttekintése. Az értékelés segítette a hiányosságok azonosításában és a megoldásukat célzó kiemelt intézkedések meghatározásában. Az önértékelő gyakorlat időigényesnek bizonyult, de ugyanakkor meg is érte a fáradtságot. Alkalmazása rendszeres monitorozásra és jelentésre nem javasolható.

A folyamat során végig biztosítani kell a részvételt, tekintve az érdekelt felek széles körét. A felmérő csoport úgy találta, hogy hasznos volt az első fázis, amely során egy alapszapat kitöltötte a kérdőívet. Egy további bevezethető fázis lehetne az érdekelt felekkel való kétoldalú egyeztetések szakasza röviddel az önértékelés megkezdése után. Az érdekelt felekkel tartott workshop az eredmények bemutatására és megvitatására továbbra is szükséges lenne.

Előnyök. A műszaki (víziközmű szervezetek és szolgáltatók) és a szociális területen érintett érdekelt felek között kialakult kapcsolatok gazdagították az értékelést, és ami talán még fontosabb, a kapcsolatok összesített listája egy fontos eszköz az egyenlő esélyű hozzáférés biztosítását szolgáló intézkedések azonosításában és bevezetésében. Javasolt, hogy az eszköz végső formája tartalmazzon egy függelékkel, ami az értékelésben résztvevő szakértőket és intézményeket sorolja fel.

Következő lépések. Az egyik lehetőség, hogy az önértékelés eredményei a nemzeti/regionális környezetegészségügyi tervek következő ciklusában felhasználásra kerüljenek.

PORTUGÁLIA

Az utóbbi két évtized során Portugália megreformálta a víz és szanitációs szektorát. Ebben beletartozott egy víziközmű szabályozó hatóság (Víziközmű Szolgáltatások Szabályzó Hatósága - ERSAR) létrehozása, aminek korlátozott hatalma, de egyre növekvő befolyása van. A vízhez és szanitációhoz való jog biztosítása egy alapvető szempont az ERSAR számára, amely 2011 óta az egyik fő résztvevője a víz és szanitáció egyenlő esélyű eléréséért a Jegyzőkönyv keretein belül végzett munkának.

A Portugália által megtett számos intézkedés tükröződik a „No One Left Behind” kiadványban. Az ERSAR úgy gondolta, hogy az értékelőlap kísérleti felméréseinek elvégzése segíthetné a vízhez és szanitációhoz való jog integrálását a portugál víz és szanitációs szektor 2013 folyamán elkészítendő új stratégiai tervébe.

Portugália lakossága alig több 10 milliónál és az átlagos egy főre eső bevétel nagyjából 16,000 Euró évente. A víz és szanitáció elérését általánosan vélték, mivel a lakosság számára rendelkezésre állnak magán vagy közösségi megoldások. Mivel a víz és szanitációs szolgáltatások a helyhatóságok felelősségi körébe tartoznak, ezért az információ országos szinten történő összegyűjtése nehézségekbe ütközik, és ennek kihatása van az országos politikai döntések megalkotására.

Az önértékelő gyakorlatot négy fázisban végezték el. Először, 2013 januárjában, az ERSAR felkérte a releváns kormányzati szervezeteket az értékelőlap vonatkozó részeinek kitöltésére. A következő lépésben az ERSAR feldolgozta ezt az információt és kitöltötte az indoklást és a pontozást. A harmadik fázisban az ERSAR egy egynapos workshopot szervezett az érintett feleknek az eredmények megvitatására 2013. február 25-én. Végül az ERSAR elkészítette az értékelőlap javított változatát az annak eredményei alapján elkészített helyzetfelméréssel, és az önértékelő folyamat kritikai értékelésével együtt, valamint „menetrendet” készített a jövőbeli tevékenységekre nézve.

Összességében a portugál csoport jóváhagyta az eszközt és egy átfogó önértékelő folyamat szükségességét. A értékelőlap tervezetét teljesnek és a vízellátás és szanitáció minden részletkérdésére kiterjedőnek értékelték. Ugyanakkor úgy találták, hogy a részletesség időigényessé tette a kitöltést, ami miatt egy ilyen gyakorlat elvégzésének csak olyankor van értelme, amikor egy új stratégiai tervezet készül a víz és szanitációs szektor számára, de ennél gyakrabban semmiképpen sem célszerű.

Az önértékelő folyamat kiemelte a megbízható és ellenőrzött információk gyűjtésének a szükségességét a hátrányos helyzetű és kiszolgáltatott csoportok hozzájárulásáról a víziközmű szolgáltatásokhoz. Kiemelte továbbá az országos szintű információgyűjtés javításának szükségét is a vízellátási és szanitációs politikák végrehajtásához szükséges finanszírozásról és befektetésekről.

Az érintett felek azonosítása és a velük történő kapcsolatfelvétel kihívásnak bizonyult. Az ERSAR-nak jó kapcsolatai voltak a műszaki területeken érdekelt felekkel (különösen a víziközmű szolgáltatókkal), de sokkal kevésbé ismerte azokat, amelyek a szociális kérdésekkel foglalkoznak.

A szociális ügyekkel és szociális védelemmel foglalkozó kormányzati szervezetek jelenléte a workshopon segítette a szektor szereplőinek megismerni a már hatályban lévő szociális intézkedéseket. Ugyanakkor számos meghívott nem tradicionális szereplő (leginkább a civil szervezetek) nem jelent meg a workshopon. A workshop után az ERSAR további erőfeszítéseket tett a velük való kapcsolatfelvételre.

Előnyök. Az önértékelő folyamat számos előnnyel járt az ERSAR számára. Az ERSAR most már nagyobb rálátással rendelkezik a problémákat illetően – ideértve az információs hézagokat, a törvények és szabályzatok javításának lehetőségeit, és a szociális kérdésekkel foglalkozó felek nehézségeit. A vízügyi szektor érintett felei között nőtt a problémákat illető tudatosság. Az ERSAR hasznos forrásokat gyűjtött a vízügyi szektort nemzeti stratégiájának revíziójához. Az ERSAR most már felkészültebb a megfelelő partnerek azonosítására a vízellátás és szanitáció egyenlő esélyű elérése területén történő kezdeményezések megvalósításához.

Következő lépések. Az önértékelési folyamat valószínűsíthetően konkrét kezdeményezések elindítását fogja eredményezni az egyenlő esélyű hozzájárulás javítására. Az ERSAR fontolgatja egy informális hálózat alapjainak létrehozását a vízügyi és az emberi jogokkal és szociális kérdésekkel foglalkozó érintett felek között. Elképzelhető, hogy javaslatokat alkot az üzemeltetők számára a vízellátáshoz és szanitációhoz való emberi jog biztosításának a megfelelő gyakorlatáról. Az is lehetséges, hogy kormánytestületek is kidolgoznak megfelelő eljárási javaslatokat a releváns szociálpolitikai területekre (pl. munkahely, iskola, és egészségügyi intézmények).

UKRAJNA

Az ukrán MAMA-86 elnevezésű civil környezetvédelmi szervezet, több mint 15 éve dolgozik vízellátási és szanitációs ügyeken és aktív résztvevője a hozzájárulás javításával kapcsolatos országos és nemzetközi vitáknak. Úgy tekintettek a kísérleti felmérésre, mint a tudásbázis javításának, valamint az egyenlő esélyű hozzájutással kapcsolatos problémák jobb bemutatásának eszközére Ukrajnában.

Megkeresték az Állami Közegészségügyi és Epidemiológiai Szolgálatot (SSES) és az Ökológia és Természeti Erőforrások Minisztériumát, akik a javaslatot kedvezően fogadták, és együttesen folyamodtak pénzügyi támogatásért a kísérleti felmérés lefolytatására. Csakúgy, mint az országos szinten, a MAMA-86 helyi szinten is tesztelte a megközelítést a Szevasztopoli helyi szervezetén keresztül (a szevasztopoli felmérés eredményeit ez a kiadvány nem tartalmazza).

Ukrajna lakossága mintegy 45 millió főt számlál és az éves GDP fejenként kevesebb, mint 2600 Euró volt 2011-ben. A lakosság több, mint 24%-a él a szegénységi küszöb alatt. A lakosság közel 70%-a él városi körzetekben. A víziközmű szektorra fordított közkiadások összege 2012-ben nagyjából 10 millió euró volt. Ukrajna 2003-ban csatlakozott a Víz és Egészség Jegyzőkönyvhöz.

Az önértékelési gyakorlat három részből állt. Először a SSES hivatalos úton megkért számos kormányügynökséget az információadásra. Ezzel párhuzamosan a MAMA-86 bevont néhány országos szakértőt és megbízta őket a saját területükkel kapcsolatos válaszok megadására. A szakértők munkáját egy előzetes megbeszéléssel indították, amelyet a MAMA-86 és a SSES vezetett, annak biztosítására, hogy a szakértők megértsék a felmérés jellegét, és hogy tisztázódjon miként kell megközelíteni a feladatot.

Második lépésként egy egynapos workshopot tartottak 2013. március.1.-én a értékelőlapra adott választervezetek megvitatására. Az egynapos workshop részben az értékelőlap különböző részeinek kidolgozásával megbízott párhuzamos munkacsoportok köré volt szervezve, ezzel lehetővé téve a témák alaposabb megbeszélését. A workshop során tisztázódtak a félreértések és néhány pontszámot korrigáltak. Végezetül 2013 áprilisára elkészült az értékelőlap átdolgozott, a workshop visszajelzéseit, helyzetértékelést és az önértékelő folyamat kritikai elemzését tartalmazó változata. Az eredményeket az alábbi pontokban foglalták össze.

A szakértői csoport összességében jónak ítélte az önértékelés módszerét. A témát újszerűnek és határozottan relevánsnak, továbbá a módszert világosnak és megfelelőnek találták. Javaslatokkal álltak elő az eszköz javítására.

Bár a folyamat meglehetősen jól működött, lehetne még javítani rajta. A vezető szervezetnek, amennyire lehet, egyértelművé kell tennie, hogy kitől vár el információt és kivel kell konzultálni. Egy workshop a folyamat elindításakor segíthet biztosítani a kormányhivatalok jobb bevonását. A kezdeti eredményeket megvitató workshopra ennek ellenére szükség lenne.

Előnyök. A folyamatot egy nem-kormányzati szervezet koordinálta, egy kormányhivatal teljes támogatásával, az UNECE pénzügyi segítségével, valamint országos szakértők hozzájárulásaival. Ez hasznosnak bizonyult a módszer tesztelésére és a probléma fontosságának hangsúlyozására a tudományos szakértők és egyes kormányhivatalnokok körében.

Következő lépések. Következő lépésként a csoport javaslata az önértékelés eredményeinek kommunikálása kormányzati főtisztviselők felé és motiválásuk konkrét ajánlások kidolgozására. Egy másik javasolt lépés volt az eredmények publikálása a médián keresztül.

Az önértékelés eredményei befolyásolhatnak némely meglévő programot. Az SSES meg fogja vizsgálni miként befolyásolhatják az eredmények a szanitációs problémáknak szentelt figyelmet. A MAMA-86 és a SSES egy sajtókonferenciát szervezett a Víz Világnapján 2013-ban, hogy megossza az eredményeket és felhívja a figyelmet a problémára Ukrajnában. A MAMA-86 arra fogja használni az eredményeket, hogy informálja a már 10 éves „víz, szanitáció és higiénia” (WASH) és „WASH-az-iskolákban” kampányait. Az alapfelmérés hasznosítható lesz esetleges projektek tervezéséhez.

Tágabb értelemben az eredmények felhasználhatóak a kormánynál való lobbizásra, hogy biztosítson újabb támogatást az Állami Szociális Célprogram a vidéki települések központosított vízellátásának szállított vízzel történő biztosítását szolgáló elsőbbségi intézkedéseire, valamint az Állami Szanitációs Program tervezetének elfogadására. Az eredmények befolyásolhatják továbbá a víziközmű szektor nemzetközi fejlesztési ügynökségeinek a támogatását azzal, hogy egyértelművé teszik az olyan prioritást élvező cselekvési területeket, amik a vízhez és szanitációhoz való hozzájárulás hiányosságaira irányulnak.

4. Fejezet

AZ ÉRTÉKELŐLAP ²

WWW.UNECE.ORG

[/ENV/WATER/PWH_WORK/EQUITABLE_ACCESS.HTML](http://WWW.UNECE.ORG/ENV/WATER/PWH_WORK/EQUITABLE_ACCESS.HTML)

OKI.ANTSZ.HU

²A értékelőlapot a lehető legtöbb információval töltsük ki, különösen az értékek megindoklása, a használt igazolás módja, és a válasz megbízhatósága esetében. A értékelőlap word verziója letölthető az Országos Környezetegészségügyi Intézet honlapjáról (<http://oki.antsz.hu>)

NEMZETI/RÉGIÓ PROFIL

TÁRSADALMI-GAZDASÁGI ÉS SZEKTORÁLIS ADATOK

	2011 vagy a legutolsó értékelhető év (év megjelölése)	2006 (válasszunk másik kiindulási évet, ha az jobban összeegyeztethető a nemzeti/regionális folyamataival)	FORRÁS (lehetőség szerint használjunk hivatalos statisztikákat)
Népesség (lakosság)			
Terület (km ²)			
Fejenkénti GDP (EUR/fő)			
Országos szegénységi küszöb alatt élők (%)			
Munkanélküliek (%)			
A városokban élő lakosság aránya (%)			
Városi agglomerációban élő lakosok (%; csak amennyiben ez a kategória releváns országában/ régiójában)			
Vidéki lakosság (%)			
Megújuló édesvíz források (millió m ³ /fő)			
A lakosság azon %-a amely nem jut biztonságos ivóvízhez			
Csatornázottság nélkül élő lakosok (%)			
Szennyvíztisztítást (annak bármely fokozatát) nélkülözők %-a			
A víziközmű szektorra fordított közkiadások			
A vízhez és szanitációhoz való egyenlő esélyű hozzájútasra fordított közkiadások			
Adjuk meg a biztonságos ivóvíz definícióját, amennyiben az különbözik a 2. fejezetben megadottól			

NEMZETKÖZI KÖTELEZETTSÉGEK AZ IVÓVÍZ ELLÁTÁS ÉS SZANITÁCIÓ TERÜLETÉN

	IGEN	NEM
Csatlakozott-e az ország az Gazdasági, szociális és kulturális jogok 1966-os nemzetközi egyezségokmányához?		
Az 1999-es Víz és Egészség Jegyzőkönyvnek Részes Állama-e az ország?		

1. Szakasz

A BIZTONSÁGOS IVÓVÍZ ÉS SZANITÁCIÓ EGYENLŐ ESÉLYŰ ELÉRÉSÉNEK KORMÁNYZATI INTÉZKEDÉSI KERETRENDSZERE

CSELEKVÉSI TERÜLET	A NO ONE LEFT BEHIND KIADVÁNY MEGFELELŐ SZAKASZA
1.1 Stratégiai keretterv az egyenlő esélyű hozzájutás megvalósulásához	3.1 szakasz 3.4 szakasz
1.2 Szektorális pénzügyi politikák	3.1 szakasz 2.3 szakasz
1.3 A felhasználók és más jogosultak jogai és kötelezettségei	3.2 szakasz

1.1 TERÜLET. AZ EGYENLŐ ESÉLYŰ HOZZÁJUTÁS BIZTOSÍTÁSÁNAK STRATÉGIAI KERETRENDSZERE.

Indoklás. Bár a fejlődés egyedi kezdeményezéseken keresztül történik, egy stratégiai keretrendszer nélkülözhetetlen annak biztosítására, hogy az egész víziközmű szektor (és általánosságban az egész közigazgatás) elősegítse az egyenlő esélyű hozzájutás megvalósulását.

	IGEN	JELENTŐS MÉRTEK- BEN IGEN	KISMÉRTEK- BEN	NEM
1.1.1 A vízellátáshoz és szanitációhoz jutás joga része-e az ország jogrendjének?				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
1.1.2 Létezik-e egy stratégiai terv a víz és szanitáció egyenlő esélyű elérésének biztosítására?				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				

1.1 TERÜLET. AZ EGYENLŐ ESÉLYŰ HOZZÁJUTÁS BIZTOSÍTÁSÁNAK STRATÉGIAI KERETRENDSZERE. (FOLYT.)				
1.1.3 Vannak-e kitűzve célok az egyenlő esélyű hozzájutás területén?				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
1.1.4 Meg vannak-e határozva az egyenlő esélyű hozzájutással kapcsolatos felelősségi területek és ki vannak-e jelölve a felelősök?				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
1.1.5 Vannak-e olyan mechanizmusok, amik lehetővé teszik a problémák megtárgyalását és a kompetens hatóságok koordinációját?				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
1.1.6 Az ország/régió/város felmérte-e a biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz való hozzájutás egyenlőtlenségét?				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
<p>Számítsuk ki az 1.1 Terület pontszámát</p> <p>Adjuk össze a kapott pontokat (Igen=3, Nagymértékben=2, Kismértékben=1, Nem=0)</p> <p>Az összpontszámot osszuk el hattal.</p>				
<p>Becsüljük meg az ebben a részben adott válaszok átlagos megbízhatóságát. (csak egy választ jelölhető meg)</p> <p>Magas Közepes Alacsony</p>				

1.2 TERÜLET SZEKTORÁLIS PÉNZÜGYI POLITIKÁK

Indoklás. Az egyenlő esélyű hozzájutást célzó kezdeményezések bevezetéséhez pénzügyi források bevonására lesz szükség. Ugyanakkor a szektorbeli bevételeket és kiadásokat szabályzó szakpolitikai rendszerek erős pozitív vagy negatív hatással lehetnek az esélyegyenlőségre. Egyes országokban a szektor finanszírozás nagyban függ a fejlesztési partnerek támogatásától, és lehetőséget nyílt az esélyegyenlőség elérését célzó hozzájárulás növelésére.

	IGEN	JELENTŐS MÉRTEKBEN IGEN	KISMÉRTEKBEN	NEM
<p>1.2.1 Felmérték-e a biztonságos ivóvíz és szanitáció egyenlő esélyű eléréséhez szükséges pénzügyi forrásokat?</p> <p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
<p>1.2.2 Meghatározták-e a biztonságos ivóvíz és szanitáció egyenlő esélyű elérésének megvalósításához szükséges finanszírozás forrásait?</p> <p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
<p>1.2.3 Figyelembe veszik-e a víziközmű szektor finanszírozási stratégiái az esélyegyenlőség problémakörét?</p> <p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
<p>1.2.4 Vannak-e olyan mechanizmusok, amik arra készítik a szolgáltatókat, hogy a hátrányt szenvedő jogosultak hozzájutását biztosító befektetési terveket valósítsanak meg?</p> <p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
<p>1.2.5 Az országos/városi/régió kormányzat monitorozza és közzéteszi-e a pénzügyi források elosztását?</p> <p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				

1.2 TERÜLET SZEKTOR GAZDASÁGI POLITIKÁK. (FOLYT.)				
1.2.6 A víz és szanitációs szektort célzó nemzetközi gazdasági támogatás figyelembe veszi-e az esélyegyenlőség kérdéseit?				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
<p>Számítsuk ki az 1.2 Terület pontszámát Adjuk össze a kapott pontokat (Igen=3, Nagymértékben=2, Kismértékben=1, Nem=0) Az összpontszámot osszuk el hattal.</p>				
<p>Becsüljük meg az ebben a részben adott válaszok átlagos megbízhatóságát. (csak egy válasz jelölhető meg)</p> <p>Magas Közepes Alacsony</p>				

1.3 TERÜLET. A HASZNÁLÓK ÉS MÁS JOGOSULTAK JOGAI ÉS FELADATAI				
<p>Indoklás. A víziközművek használóira és jogosultjaira nem csupán a vízhez és szanitációhoz való hozzájárulás kedvezményezettjeként kell tekinteni. Szerepük van a vízhez és szanitációhoz való egyenlő esélyű hozzájárulás igénylésében, alakításában, és fenntartásában.</p>				
	IGEN	JELENTŐS MÉRTÉKBEN IGEN	KISMÉRTÉK- BEN	NEM
1.3.1 Vannak-e mechanizmusok annak biztosítására, hogy a jogosultak megismerhessék a jogaikat és kötelezettségeiket, valamint azt, hogy hogyan juthatnak érdemi tájékoztatáshoz?				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
1.3.2 Vannak-e olyan mechanizmusok, amelyek lehetővé teszik a jogosultaknak a döntési folyamatban való részvételt az általuk gyakorolható hozzájárulás szintjét és minőségét illetően?				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
1.3.3 Vannak-e mechanizmusok melyek lehetővé teszik a jogosultaknak, hogy jogorvoslatért folyamodjanak és kikényszerítsék a helyreállító intézkedéseket?				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				

1.3 TERÜLET. A HASZNÁLÓK ÉS MÁS JOGOSULTAK JOGAI ÉS FELADATAI . (FOLYT.)

1.3.4 Vannak-e mechanizmusok, melyek révén a jogosultak elszámoltathatják a felelős hatóságokat?

Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)

Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)

A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)

Számítsuk ki az 1.3 Terület pontszámát

Adjuk össze a kapott pontokat (Igen=3, Nagymértékben=2, Kismértékben=1, Nem=0)

Az összpontszámot osszuk el négygyel.

Becsüljük meg az ebben a részben adott válaszok átlagos megbízhatóságát. (csak egy válasz jelölhető meg)

Magas Közepes Alacsony

2. Szakasz

A FÖLDRAJZI KÜLÖNBSÉGEK CSÖKKENTÉSE

CSELEKVÉSTERÜLET	A NO ONE LEFT BEHIND KIADVÁNY MEGFELELŐ SZAKASZA
2.1 Közpolitikai intézkedések a hozzájutásban tapasztalható földrajzi különbségek csökkentésére.	4.1 szakasz
2.2 Közpolitikai intézkedések a földrajzi területek közötti díjszabási különbségek csökkentésére	4.2 szakasz
2.3 A szektornak szánt külső támogatás földrajzi megoszlása	2.3 szakasz

SZÁMSZERŰ INFORMÁCIÓ A FÖLDRAJZI KÜLÖNBSÉGEKRŐL

Kérjük közölje a vidéki, városi és (amennyiben alkalmazható) városkörnyéki agglomerációs területek hivatalos definícióját az ön országában/régiójában.

	2011 vagy a legutolsó értékelhető év (év megjelölése)	2006 vagy egy közeli év (év megjelölése)	FORRÁS (lehetőség szerint használjunk hivatalos statistikákat)
A biztonságos ivóvízhez való hozzájutás aránya a városi területeken (%)			
A biztonságos ivóvízhez való hozzájutás aránya a városkörnyéki agglomerációs területeken (%) (csak amennyiben ez a kategória releváns az ön országában/régiójában)			
A biztonságos ivóvízhez való hozzájutás aránya a vidéki területeken (%)			
A szanitációhoz való hozzájutás aránya a városi területeken (%)			
A szanitációhoz való hozzájutás aránya a városkörnyéki agglomerációs területeken (%) (csak amennyiben ez a kategória releváns az ön országában/régiójában)			
A szanitációhoz való hozzájutás aránya a vidéki területeken (%)			
A biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz való hozzájutásban előforduló földrajzi különbségek csökkentésére fordított közkiadások összege (millió euró)			

A biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz való hozzájutásban előforduló földrajzi különbségek csökkentésére fordított közkiadások összege (euró/fő)

A biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz való hozzájutásban előforduló földrajzi különbségek csökkentésére fordított közkiadások összege (a víziközművekre fordított költségvetés %-ában)

2.1 TERÜLET. KÖZPOLITIKAI INTÉZKEDÉSEK A HOZZÁJUTÁSBAN TAPASZTALHATÓ FÖLDRAJZI KÜLÖNBSÉGEK CSÖKKENTÉSÉRE.

Indoklás. A közpolitikai intézkedések fontos szerepet játszanak a hozzájutásban tapasztalható földrajzi különbségek csökkentésében és különösen az elérés vidéki területeken történő növelésében. A különbségek közé tartoznak a fizikai elérhetőséggel és a szolgáltatás minőségével kapcsolatos eltérések is.

	IGEN	JELENTŐS MÉRTEK- BEN IGEN	KISMÉRTEK- BEN	NEM
<p>2.1.1 Van-e közpolitikai intézkedés a városi, városkörnyéki, és vidéki területek közötti különbségek csökkentésére?</p> <p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
<p>2.1.2 Vannak-e elfogadott integrált megközelítések a víziközmű szolgáltatások biztosításának támogatására a vidéki területeken, ideiglenes lakóközrzetekben, és nyomornegyedekben?</p> <p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
<p>2.1.3 Vannak-e mechanizmusok a megfelelő technikai megoldású szolgáltatás alkalmazásának támogatására a vidéki területeken, ideiglenes lakóközrzetekben, és nyomornegyedekben?</p> <p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
<p>2.1.4 Vannak-e mechanizmusok a megfelelő technikai megoldások alkalmazásának támogatására a háztartások önellátásához olyan területeken, ahol nincs szolgáltató?</p> <p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				

2.1 TERÜLET KÖZPOLITIKAI INTÉZKEDÉSEK A HOZZÁJUTÁSBAN TAPASZTALHATÓ FÖLDRAJZI KÜLÖNBBSÉGEK CSÖKKENTÉSÉRE (FOLYT.)				
2.1.5 A szektor politikák mobilizálnak-e elegendő pénzügyi forrást a vidéki és városkörnyéki agglomerációs területek hozzájutásbeli különbségnek csökkentésére a kijelölt céloknak megfelelően?				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
<p>Számítsuk ki a 2.1 Terület pontszámát Adjuk össze a kapott pontokat (Igen=3, Nagymértékben=2, Kismértékben=1, Nem=0)</p> <p>Az összpontszámot osszuk el öttel.</p>				
<p>Becsüljük meg az ebben a részben adott válaszok átlagos megbízhatóságát.(csak egy válasz jelölhető meg)</p> <p>Magas Közepes Alacsony</p>				

2.2 TERÜLET. KÖZPOLITIKAI INTÉZKEDÉSEK A FÖLRAJZI TERÜLETEK KÖZÖTTI DÍJSZABÁSI KÜLÖNBBSÉGEK CSÖKKENTÉSÉRE				
<p>Indoklás. Egyes földrajzi területeken magasabb a díjszabás, mint máshol. Ennek oka lehet a szolgáltatás jobb minősége, a szolgáltatás magasabb költsége (pl. a megfelelő vízbázis kitermelésének költségei, vagy az alacsony népsűrűség miatt), a kevésbé hatékony szolgáltatás (pl. a nem megfelelő karbantartás miatt fellépő magasabb költségek, vagy a rákötés-arányosan túl nagy alkalmazotti létszám miatt), vagy az állami támogatások egyenlőtlen elosztása. A közpolitikai intézkedések fontos szerepet játszhatnak a földrajzi területek díjszabásbeli különbségeinek csökkentésében.</p>				
	IGEN	JELENTŐS MÉRTEK- BEN IGEN	KISMÉRTEK- BEN	NEM
2.2.1 Vannak-e mechanizmusok a víziközmű szolgáltatások árainak, valamint költségeinek a nyomon követésére?				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
2.2.2 Meghonosítottak-e ár összehasonlításra alkalmas eszközöket (pl. megfizethetőségi indikátorok vagy díjszabási referenciaértékek)?				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
2.2.3 Azokra a területekre irányulnak-e az állami támogatások, amelyeken nagyobbak a szolgáltatások költségei (és nem csak az árak magasabbak)?				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				

2.2 TERÜLET KÖZPOLITIKAI INTÉZKEDÉSEK A FÖLRAJZI TERÜLETEK KÖZÖTTI DÍJSZABÁSI KÜLÖNBSÉGEK CSÖKKENTÉSÉRE (FOLYT.)

2.2.4 A víziközmű szektor szerveződése lehetővé tesz-e keresztmogatást a magas és alacsony szolgáltatási költségű körzetek között?

Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)

Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)

A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)

Számítsuk ki a 2.2 Terület pontszámát

Adjuk össze a kapott pontokat (Igen=3, Nagymértékben=2, Kismértékben=1, Nem=0)

Az összpontszámot osszuk el négygyel.

Becsüljük meg az ebben a részben adott válaszok átlagos megbízhatóságát. (csak egy válasz jelölhető meg)

Magas Közepes Alacsony

2.3 TERÜLET. A SEKTORNAK SZÁNT KÜLSŐ TÁMOGATÁS FÖLDRAJZI SZÉTSZTÁSA.

Indoklás. Egyes országokban a fejlesztési partnerek (donor országok) a víziközmű infrastruktúra finanszírozás fontos támogatói. Gyakran van tere a támogatások újraelosztásának a szolgáltatás elérésének felgyorsítására az elmaradottabb földrajzi területeken.

	IGEN	JELENTŐS MÉRTEKBEN IGEN	KISMÉRTEKBEN	NEM
2.3.1 A hatóságok beazonosították-e a lemaradó és külső támogatásra szoruló területeket a víziközmű szektor fejlesztési tervükben?				

Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)

Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)

A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)

2.3.2 Van-e nemzetközi gazdasági támogatás a hozzájutás elősegítésére az elmaradottabb földrajzi területeken (a szektorális fejlesztési tervben meghatározottak szerint)?

Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)

Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)

A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)

Számítsuk ki a 2.3 Terület pontszámát

Adjuk össze a kapott pontokat (Igen=3, Nagymértékben=2, Kismértékben=1, Nem=0)

Az összpontszámot osszuk el kettővel.

Becsüljük meg az ebben a részben adott válaszok átlagos megbízhatóságát. (csak egy válasz jelölhető meg)

Magas Közepes Alacsony

3. Szakasz

A HOZZÁJUTÁS BIZTOSÍTÁSA A KISZOLGÁLTATOTT ÉS HÁTRÁNYOS HELYZETŰ CSOPORTOK SZÁMÁRA

CSELEKVÉSTERÜLET	A NO ONE LEFT BEHIND KIADVÁNY MEGFELELŐ SZAKASZA
3.1 A kiszolgáltatott és hátrányos helyzetű csoportok igényeit kielégítő közpolitikák	5.1 szakasz
3.2 Különleges fizikai szükségletű személyek	5.2 szakasz
3.3 Egészségügyi intézmények használói	5.3 szakasz
3.4 Oktatási intézmények használói	5.3 szakasz
3.5 Nyugdíjas otthonok lakói	5.3 szakasz
3.6 Fogvatartottak	5.3 szakasz
3.7 Menekülttáborokban és központokban élő menekültek	5.3 szakasz
3.8 Hajléktalanok	5.4 szakasz
3.9 Utazók és nomád közösségek	5.4 szakasz
3.10 Víz és szanitáció nélküli háztartásban élők	5.5 szakasz
3.11 Olyan személyek, akik nem jutnak biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz a munkahelyükön	Nem tárgyalt

KVANTITATÍV INFORMÁCIÓ A KISZOLGÁLTATOTT ÉS HÁTRÁNYOS HELYZETŰ CSOPORTOKRÓL

Kérjük közölje a kiszolgáltatott és hátrányos helyzetű csoportok hivatalos definícióját az országában/régiójában.

	2011 vagy egy közeli év (év megjelölése)	2006 vagy egy közeli év (év megjelölése)	FORRÁS (jelezzük, hogy hivatalos-e a forrás)
A biztonságos ivóvízhez jutó lakosság aránya az országban/városban/régióban (%)			
A biztonságos ivóvízhez jutó személyek aránya a lakosság legszegényebb ötödében (%)			
A szanitációhoz jutó lakosság aránya az országban/városban/régióban (%)			
A szanitációhoz jutó lakosság aránya a lakosság legszegényebb ötödében (%)			
A mozgássérültek számára is megközelíthető nyilvános víz- és szanitációs létesítmények aránya (%)			
A megfelelő víziközmű szolgáltatásokkal rendelkező kórházak %-a			
A megfelelő víziközmű szolgáltatásokkal rendelkező iskolák %-a			
A megfelelő víziközmű szolgáltatásokkal rendelkező börtönök %-a			
Az állandó lakóhellyel nem rendelkező személyek közül a nyilvános víziközmű szolgáltatásokhoz hozzáférők aránya %			
Azon személyek száma, akiknek otthonukban nincs hozzáférésük biztonságos ivóvízhez (miközben szolgáltatással rendelkező környéken élnek)			
Azon személyek száma, akiknek otthonukban nincs hozzáférésük csatornázáshoz (miközben szolgáltatással rendelkező környéken élnek)			
A kiszolgáltatott és hátrányos helyzetű csoportok biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz való hozzájutásának biztosítására fordított közkiadások (millió euró)			
A kiszolgáltatott és hátrányos helyzetű csoportok biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz való hozzájutásának biztosítására fordított közkiadások (euró/fő)			

3.1 TERÜLET. A KISZOLGÁLTATOTT ÉS HÁTRÁNYOS HELYZETŰ CSOPORTOK IGÉNYEIT KIELÉGÍTŐ KÖZPOLITIKÁK

Indoklás. Számos, eltérő igényekkel rendelkező hátrányos helyzetű és kiszolgáltatott csoport létezik, amelyeknek eltérő igényeik vannak, különböző akadályokkal szembesülnek az egyenlő esélyű hozzájutásban, és ezért más megoldásokat igényelnek. A közpolitikák, mind a víziközmű szektorban, mind más szektorokban, fontos szerepet játszhatnak a szolgáltatás elérésének biztosításában. Ehhez egy integrált politikai cselekvési tervet kell megfogalmazni.

	IGEN	JELENTŐS MÉRTÉKBEN IGEN	KISMÉRTÉK- BEN	NEM
<p>3.1.1 Van-e olyan víziközmű stratégia, amely elismeri kiszolgáltatott és hátrányos helyzetű csoportok különleges és differenciált igényeit?</p> <p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
<p>3.1.2 Szerepel-e más releváns szektorális politikákban (pl. társadalmi integráció, szociális ágazat, oktatás, egészségügy, börtönök, lakásügy) a kiszolgáltatott és hátrányos helyzetű csoportok vízhez és szanitációhoz jutásának ügye?</p> <p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
<p>3.1.3 Vannak-e mechanizmusok a kiszolgáltatott és hátrányos helyzetű csoportok víz és szanitációs igényeinek azonosítására (részvételen alapuló módon) és kielégítésére?</p> <p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
<p>3.1.4 A helyi (önkormányzati) költségvetés nyújt-e célzott támogatást a kiszolgáltatott és hátrányos helyzetű csoportok víz és szanitációs igényeinek kielégítésére?</p> <p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				

3.1 TERÜLET A KISZOLGÁLTATOTT ÉS KIREKESZTETT CSOPORTOK IGÉNYEIT KIELÉGÍTŐ KÖZPOLITIKÁK (FOLYT.)				
3.1.5 Elfogadtak-e (különböző közigazgatási szervek részvételével) integrált megközelítéseket a víziközmű szolgáltatások elérhetővé tételére a kiszolgáltatott és hátrányos helyzetű csoportoknak számára?				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
<p>Számítsuk ki a 3.1 Terület pontszámát Adjuk össze a kapott pontokat (Igen=3, Nagymértékben=2, Kismértékben=1, Nem=0) Az összpontszámot osszuk el öttel.</p>				
<p>Becsüljük meg az ebben a részben adott válaszok átlagos megbízhatóságát. (please mark one option)</p> <p>Magas Közepes Alacsony</p>				

3.2 TERÜLET. SPECIÁLIS FIZIKAI SZÜKSÉGLETŰ SZEMÉLYEK				
<p>Indoklás. Sok mozgássérült, beteg, vagy időskorú szembesül problémákkal vízellátási és szanitációs szolgáltatások elérésében sajátos fizikai szükségleteik miatt.</p>				
	IGEN	JELENTŐS MÉRTEKBE IGEN	KISMÉRTEK- BEN	NEM
3.2.1 Vannak-e adatok az érintett személyek biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz jutásának szintjéről?				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
3.2.2 Létezik-e a speciális fizikai szükségletű személyek biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz jutását célzó közpolitika?				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
3.2.3 Van-e célzott támogatás speciális fizikai szükségletű személyek biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz jutásának támogatására (mint például a lakás berendezéseinek átalakítására)?				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				

3.2 TERÜLET SPECIÁLIS FIZIKAI SZÜKSÉGLETŰ SZEMÉLYEK (FOLYT.)				
3.2.4 Vannak-e műszaki szabványok a speciális fizikai szükségletű személyek számára is hozzáférhető létesítmények létrehozására?				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p> <p>Számítsuk ki a 3.2 Terület pontszámát Adjuk össze a kapott pontokat (Igen=3, Nagymértékben=2, Kismértékben=1, Nem=0) Az összpontszámot osszuk el négygyel.</p> <p>Becsüljük meg az ebben a részben adott válaszok átlagos megbízhatóságát. (csak egy válasz jelölhető meg)</p> <p>Magas Közepes Alacsony</p>				

3.3 TERÜLET EGÉSZSÉGÜGYI INTÉZMÉNYEK HASZNÁLÓI				
Indoklás. Az egészségügyi épületek használói számára a független víziközmű szolgáltatások nem elérhetőek és az egészségügyi épületekben biztosított szolgáltatásokra vannak utalva.				
	IGEN	JELENTŐS MÉRTÉKBEN IGEN	KISMÉRTÉK- BEN	NEM
3.3.1 Vannak-e adatok a biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz való hozzáférés szintjéről a egészségügyi létesítményekben?				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
3.3.2 Van-e közpolitika a biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz jutás biztosítására az egészségügyi intézmények használói számára?				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
3.3.3 Van-e célzott támogatás a biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz jutás biztosítására az egészségügyi intézmények használói számára?				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				

3.3 TERÜLET EGÉSZSÉGÜGYI INTÉZMÉNYEK HASZNÁLÓI (FOLYT.)				
3.3.4 Elérhetőek-e az egészségügyi intézményekben érdemi panasztételi mechanizmusok?				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
3.3.5 Van-e külön mosdó az egészségügyi intézményekben a férfiak és nők számára, valamint megfelelő felszerelés a menstruációs higiéne ellátására?				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
<p>Számítsuk ki a 3.3 Terület pontszámát</p> <p>Adjuk össze a kapott pontokat (Igen=3, Nagymértékben=2, Kismértékben=1, Nem=0)</p> <p>Az összpontszámot osszuk el négygel.</p>				
<p>Becsüljük meg az ebben a részben adott válaszok átlagos megbízhatóságát. (csak egy válasz jelölhető meg)</p> <p>Magas Közepes Alacsony</p>				

3.4 TERÜLET. OKTATÁSI INTÉZMÉNYEK HASZNÁLÓI				
<p>Indoklás. Az oktatási intézmények (iskolák és óvodák) használói számára a független víziközmű szolgáltatások a nap nagy részében nem elérhetőek és az oktatási intézményekben nyújtott szolgáltatásokra vannak utalva.</p>				
	IGEN	JELENTŐS MÉRTEK- BEN IGEN	KISMÉRTEK- BEN	NEM
3.4.1 Vannak-e adatok a biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz jutás szintjéről az oktatási intézményekben?				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
3.4.2 Van-e közpolitika biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz jutás biztosítására az oktatási intézményeik használói részére?				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
3.4.3 Van-e célzott támogatás biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz jutás biztosítására az oktatási intézményeik használói részére?				

3.4 TERÜLET OKTATÁSI INTÉZMÉNYEK HASZNÁLÓI (FOLYT.)				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
3.4.4 Elérhetőek-e az oktatási intézményekben érdemi panasztételi mechanizmusok?				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
3.4.5 Van-e külön mosdó a fiúk és lányok számára, és megfelelő felszerelés a menstruációs higiéné ellátására az oktatási intézményekben?				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
<p>Számítsuk ki a 3.4 Terület pontszámát</p> <p>Adjuk össze a kapott pontokat (Igen=3, Nagymértékben=2, Kismértékben=1, Nem=0)</p> <p>Az összpontszámot osszuk el öttel.</p>				
<p>Becsüljük meg az ebben a részben adott válaszok átlagos megbízhatóságát. (csak egy válasz jelölhető meg)</p> <p>Magas Közepes Alacsony</p>				

3.5 TERÜLET. NYUGDÍJAS OTTHONOK LAKÓI				
<p>Indoklás. Az nyugdíjas otthonok lakói számára nem elérhetőek a független víziközmű szolgáltatások és így a nyugdíjas otthonokban biztosított víz és szanitációs szolgáltatásokra vannak utalva.</p>				
	IGEN	JELENTŐS MÉRTEK- BEN IGEN	KISMÉRTEK- BEN	NEM
3.5.1 Vannak-e adatok a biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz jutás szintjeiről a nyugdíjas otthonokban?				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
3.5.2 Van-e közpolitika biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz jutás biztosítására a nyugdíjas otthonok lakói részére?				

3.5 TERÜLET NYUGDÍJAS OTTHONOK LAKÓI (FOLYT.)				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
<p>3.5.3 Van-e célzott támogatás nyugdíjas otthonok lakói részére a biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz jutás támogatására?</p>				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
<p>3.5.4 Elérhetőek-e a nyugdíjas otthonokban érdemi panasztételi mechanizmusok?</p>				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
<p>3.5.5 Van-e külön mosdó a nyugdíjas otthonokban a férfiak és nők számára?</p>				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
<p>Számítsuk ki a 3.5 Terület pontszámát</p> <p>Adjuk össze a kapott pontokat (Igen=3, Nagymértékben=2, Kismértékben=1, Nem=0)</p> <p>Az összpontszámot osszuk el öttel.</p>				
<p>Becsüljük meg az ebben a részben adott válaszok átlagos megbízhatóságát.(csak egy válasz jelölhető meg)</p> <p>Magas Közepes Alacsony</p>				

3.6 TERÜLET. FOGVATARTOTTAK

Indoklás. A fogvatartottak számára nem elérhetőek a független víziközmű szolgáltatások és így a börtönökben és egyéb fogdáknban biztosított szolgáltatásokra vannak utalva.				
	IGEN	JELENTŐS MÉRTÉKBEN IGEN	KISMÉRTÉK- BEN	NEM
3.6.1 Vannak-e adatok a biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz jutás szintjéről a börtön épületekben?				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
3.6.2 Van-e közpolitika a biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz jutás biztosítására a fogvatartottak számára?				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
3.6.3 Van-e célzott támogatás a fogvatartottak biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz jutásának támogatására?				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
3.6.4 Abörtönökben elérhetőek-e érdemi panasztételi mechanizmusok?				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
3.6.5 Van-e külön mosdó a börtönökben a férfiak és nők számára, valamint megfelelő felszerelés a menstruációs higiéne ellátására?				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
Számítsuk ki a 3.6 Terület pontszámát				
AAadjuk össze a kapott pontokat (Igen=3, Nagymértékben=2, Kismértékben=1, Nem=0)				
Az összpontszámot osszuk el öttel.				
Becsüljük meg az ebben a részben adott válaszok átlagos megbízhatóságát. (csak egy válasz jelölhető meg)				
Magas Közepes Alacsony				

3.7 TERÜLET MENEKÜLTÁBOROKBAN ÉS KÖZPONTOKBAN ÉLŐ MENEKÜLTEK

Indoklás. A menekülttáborokban és központokban élő menekültek számára nem elérhetőek a független víziközmű szolgáltatások ezért az ezekben az intézményekben biztosított szolgáltatásokra vannak utalva.	IGEN	JELENTŐS MÉRTEK- BEN IGEN	KISMÉRTEK- BEN	NEM
<p>3.7.1 Vannak-e adatok a biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz jutás szintjéről a menekülttáborokban és központokban?</p> <p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
<p>3.7.2 Van-e közpolitika a biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz jutás biztosítására a menekülttáborokban és központokban élő menekültek számára?</p> <p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
<p>3.7.3 Van-e célzott támogatás a menekülttáborokban és központokban élő menekültek biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz jutásának támogatására?</p> <p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony))</p>				
<p>3.7.4 Elérhetőek-e érdemi panasztételi mechanizmusok a menekülttáborokban és központokban?</p> <p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
<p>3.7.5 Van-e külön mosdó a menekülttáborokban és központokban a férfiak és nők számára, valamint megfelelő felszerelés a menstruációs higiéné ellátására?</p> <p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
<p>Számítsuk ki a 3.7 Terület pontszámát Adjuk össze a kapott pontokat (Igen=3, Nagymértékben=2, Kismértékben=1, Nem=0) Az összpontszámot osszuk el öttel.</p>				
<p>Becsüljük meg az ebben a részben adott válaszok átlagos megbízhatóságát. (csak egy válasz jelölhető meg)</p> <p>Magas Közepes Alacsony</p>				

3.8 TERÜLET HAJLÉKTALANOK

Indoklás. Az emberek egy csoportjának nem azért nincs hozzáférése a víziközmű szolgáltatásokhoz, mert a környezetükben nem elérhetőek, vagy mert nem tudják megfizetni őket, hanem mert nincs állandó lakóhelyük, ami ráköthető lehetne a víziközmű hálózatra. Ilyenek a hajléktalanok. A hajléktalanok a nyilvános víziközmű szolgáltatásokra vannak utalva.

	IGEN	JELENTŐS MÉRTÉKBEN IGEN	KISMÉRTÉK- BEN	NEM
<p>3.8.1 Van-e adat a hajléktalanok biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz jutásának szintjéről?</p> <p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
<p>3.8.2 Van-e közpolitika a biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz jutás biztosítására a hajléktalanok számára?</p> <p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
<p>3.8.3 Van-e célzott támogatás a hajléktalanok biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz jutásának támogatására?</p> <p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
<p>Számítsuk ki a 3.8 Terület pontszámát</p> <p>Adjuk össze a kapott pontokat (Igen=3, Nagymértékben=2, Kismértékben=1, Nem=0)</p> <p>Az összpontszámot osszuk el hárommal.</p> <p>Becsüljük meg az ebben a részben adott válaszok átlagos megbízhatóságát. (csak egy válasz jelölhető meg)</p> <p>Magas Közepes Alacsony</p>				

3.9 TERÜLET UTAZÓK ÉS NOMÁD KÖZÖSSÉGEK

Indoklás. Az emberek egy csoportjának nem azért nincs hozzáférése a víziközmű szolgáltatásokhoz mert a környezetében nem elérhetőek, vagy mert nem tudják megfizetni őket, hanem mert nincs állandó lakóhelyük, ami ráköthető lehetne a víziközmű hálózatokhoz. Ilyenek az utazók és a nomád közösségek. Az utazók és a nomád közösségek a nyilvános víz és szanitációs szolgáltatásokra vannak utalva. (Az etnikai kisebbségek telepeinek problémája a 3.10 terület alatt szerepel).

	IGEN	JELENTŐS MÉRTEKBE IGEN	KISMÉRTEK- BEN	NEM
<p>3.9.1 Van-e adat az utazók és a nomád közösségek biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz jutásának szintjéről?</p> <p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
<p>3.9.2 Van-e közpolitika a biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz jutás biztosítására az utazók és a nomád közösségek számára?</p> <p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
<p>3.9.3 Van-e célzott támogatás az utazók és nomád közösségek biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz jutásának támogatására?</p> <p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
<p>Számítsuk ki a 3.9 Terület pontszámát</p> <p>Adjuk össze a kapott pontokat (Igen=3, Nagymértékben=2, Kismértékben=1, Nem=0)</p> <p>Az összpontszámot osszuk el hárommal.</p>				
<p>Becsüljük meg az ebben a részben adott válaszok átlagos megbízhatóságát. (csak egy válasz jelölhető meg)</p> <p>Magas Közepes Alacsony</p>				

3.10 TERÜLET VÍZ ÉS SZANITÁCIÓ NÉLKÜLI SZÁLLÁSHELYEN ÉLŐK

Indoklás. A kiszolgáltatott és hátrányos helyzetű csoportok gyakran élnek víz és szanitáció nélküli szállásokon, még akkor is, ha a környezetükben biztosított a hozzáférés. Az okok közé tartozik a jogcím nélküli használat, a bérelt szállás alacsony komfortfokozata, az illegális beköltözés, és az etnikai kisebbségekkel szembeni diszkrimináció. (Az ellátatlan településekkel és ideiglenes lakóközterekkel kapcsolatos kihívásokat a 2.1 terület tárgyalja.)

	IGEN	JELENTŐS MÉRTÉKBEN IGEN	KISMÉRTÉK- BEN	NEM
<p>3.10.1 Van-e adat a biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz jutás hiányáról szolgáltatással ellátott környéken lévő háztartások esetében?</p> <p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
<p>3.10.2 Van-e közpolitika a biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz jutás hiányának kezelésére szolgáltatással ellátott környéken lévő háztartások esetén?</p> <p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
<p>3.10.3 Van-e célzott támogatás a biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz jutás támogatására a szolgáltatással ellátott környéken lévő ellátatlan háztartások számára?</p> <p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
<p>3.10.4 Van-e hivatalos nyilvántartás a problémáról és a különböző ide vezető helyzetekről (pl. illegális beköltözés, etnikai megkülönböztetés, a bérelt szállás rossz minősége)?</p> <p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
<p>3.10.5 Vannak-e a kormányzati szervek bevonásával zajló integrált programok a hozzáférés hiányával kapcsolatos problémák és annak okainak kezelésére?</p> <p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				

3.10 TERÜLET VÍZ ÉS SZANITÁCIÓ NÉLKÜLI SZÁLLÁSHELYEN ÉLŐK (FOLYT.)

Számítsuk ki a 3.10 Terület pontszámát

Adjuk össze a kapott pontokat (Igen=3, Nagymértékben=2, Kismértékben=1, Nem=0)

Az összpontszámot osszuk el öttel.

Becsüljük meg az ebben a részben adott válaszok átlagos megbízhatóságát. (csak egy válasz jelölhető meg)

Magas Közepes Alacsony

3.11 TERÜLET OLYAN SZEMÉLYEK, AKIK NEM JUTNAK BIZTONSÁGOS IVÓVÍZHEZ ÉS SZANITÁCIÓHOZ A MUNKAHELYÜKÖN

Indoklás. Miközben számos ember idejének legnagyobb részét a munkahelyén tölti, lehetnek olyan munkahelyek, ahol nem érhető el biztonságos ivóvíz és szanitáció.

	IGEN	JELENTŐS MÉRTEKBE IGEN	KISMÉRTEK- BEN	NEM
3.11.1 Van-e adat a biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz jutás hiányáról a munkahelyeken?				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
3.11.2 Van-e közpolitika a biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz jutás hiányának kezelésére a munkahelyeken?				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
3.11.3 Van-e célzott támogatás a biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz jutás támogatására a munkahelyeken?				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
Számítsuk ki a 3.11 Terület pontszámát				
Adjuk össze a kapott pontokat (Igen=3, Nagymértékben=2, Kismértékben=1, Nem=0)				
Az összpontszámot osszuk el hárommal.				
Becsüljük meg az ebben a részben adott válaszok átlagos megbízhatóságát. (csak egy válasz jelölhető meg)				
Magas Közepes Alacsony				

4. Szakasz

A VÍZ ÉS SZANITÁCIÓ ÁLTALÁNOS MEGFIZETHETŐSÉGÉNEK BIZTOSÍTÁSA

CSELEKVÉSTERÜLET	A NO ONE LEFT BEHIND KIADVÁNY MEGFELELŐ SZAKASZA
4.1 Közpolitikák a víz és szanitációs szolgáltatások megfizethetőségének biztosítására	6.1 szakasz
4.2 Díjszabással kapcsolatos intézkedések	6.2 szakasz
4.3 Szociális védelmi intézkedések	6.3 szakasz

KVANTITATÍV INFORMÁCIÓ A MEGFIZETHETŐSÉGRŐL

Kérjük adja meg a megfizethetőség hivatalos definícióját (és/vagy az erre vonatkozó célkitűzést) országában/régiójában/városában.

	2011 vagy egy közeli év (év megjelölése)	2006 vagy egy közeli év (év megjelölése)	SOURCE (jelezzük, hogy hivatalos-e a forrás)
Az átlagos víziközmű számla összege az országban/régióban/városban (euró per év)			
A víziközmű számla összege az ország/régió/város legszegényebb háztartásaiban (adjuk meg, hogy ez az alsó ötödre, tizedre, vagy az országos szegénységi küszöb alatt élőkre vonatkozik-e) (euró/év)			
A rendelkezésre álló átlagjövedelem (vagy kiadás) háztartásonként (euró/év)			
A rendelkezésre álló átlagjövedelem (vagy kiadás) háztartásonként a legszegényebb háztartáscsoportban (adjuk meg, hogy ez az alsó ötödre, tizedre, vagy az országos szegénységi küszöb alatt élőkre vonatkozik-e) (euró/év)			
A víziközmű számla megfizethetőségének biztosítására fordított közkiadások (millió euró)			
A víziközmű számla megfizethetőségének biztosítására fordított közkiadások (euró/fő)			
A víziközmű számla megfizethetőségének biztosítására fordított közkiadások (a víziközművek költségvetésének %-ában)			

4.1 TERÜLETKÖZPOLITIKÁKA VÍZÉSSZANITÁCIÓSSZOLGÁLTATÁSOK MEGFIZETHETŐSÉGÉNEK BIZTOSÍTÁSÁRA

Indoklás: A víziközmű szolgáltatások ára, beleértve a szennyvízkezelés díját is (akár vezetékes akár önellátó formában) nagy terhet jelenthetnek, különösen a legszegényebb háztartások számára. A megfizethetőség gyakori és egyre növekvő probléma. Sok esetben az országos és helyi politikák mégsem foglalkoznak a kérdéssel

	IGEN	JELENTŐS MÉRTEK- BEN IGEN	KISMÉRTEK- BEN	NEM
4.1.1 Van-e adat a víziközmű szolgáltatások megfizethetőségéről?				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
4.1.2 A víziközmű politika tűz-e ki a szolgáltatás megfizethetőségére vonatkozó célokat?				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
4.1.3 A szociálpolitika foglalkozik-e a víziközmű szolgáltatások megfizethetőségével?				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
4.1.4 Van-e politika az egyedi (önellátó) ivóvízellátás és szanitáció megfizethetőségének kezelésére?				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
4.1.5 Van-e célzott támogatás a megfizethetőségi problémák kezelésére?				
<p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
<p>Számítsuk ki a 4.1 Terület pontszámát</p> <p>Adjuk össze a kapott pontokat (Igen=3, Nagymértékben=2, Kismértékben=1, Nem=0)</p> <p>Az összpontszámot osszuk el hárommal.</p>				
<p>Becsüljük meg az ebben a részben adott válaszok átlagos megbízhatóságát. (csak egy válasz jelölhető meg)</p> <p>Magas Közepes Alacsony</p>				

4.2 TERÜLET DÍJSZABÁST ÉRINTŐ INTÉZKEDÉSEK

Indoklás. A díjszabás megtervezése számos lehetőséget nyújt a megfizethetőségi problémák kezelésére, például szociális díjszabás vagy gondosan megtervezett progresszív díjszabási rendszerek segítségével. A kedvezményes tarifákat általában a többi felhasználóra kiszabott magasabb díjak finanszírozzák.

	IGEN	JELENTŐS MÉRTÉKBEN IGEN	KISMÉRTÉK- BEN	NEM
<p>4.2.1 Elemezték-e a közhatóságok a megfizethetőség kérdésének díjszabási intézkedéseken keresztül történő kezelésének különböző lehetőségeit?</p> <p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
<p>4.2.2 Van-e díjszabásra is kitérő stratégia a megfizethetőség kérdésének kezelésére?</p> <p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
<p>4.2.3 Alkalmazznak-e díjszabási intézkedéseket a megfizethetőségi problémák megoldására?</p> <p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
<p>4.2.4 A megfizethetőségi kérdéseket célzó díjszabás hozzájárul-e a szolgáltatások pénzügyi fenntarthatóságához?</p> <p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
<p>Számítsuk ki a 4.2 Terület pontszámát</p> <p>Adjuk össze a kapott pontokat (Igen=3, Nagymértékben=2, Kismértékben=1, Nem=0)</p> <p>Az összpontszámot osszuk el hárommal.</p>				
<p>Becsüljük meg az ebben a részben adott válaszok átlagos megbízhatóságát. (csak egy válasz jelölhető meg)</p> <p>Magas Közepes Alacsony</p>				

4.3 TERÜLET SZOCIÁLIS VÉDELMI INTÉZKEDÉSEK

Indoklás. A szociális védőintézkedések számos lehetőséget kínálnak a megfizethetőség kérdésének megválaszolására anélkül, hogy módosítanák a már létező víziközmű díjak struktúráját. Foglalkozhatnak a kiegyenlített számlatartozások elkerülésével (preventív intézkedések), vagy a számlatartozások kifizetésével (enyhítő intézkedések). Finanszírozásuk leginkább általános (helyi, regionális, vagy országos) adókból történik.

	IGEN	JELENTŐS MÉRTEKBE IGEN	KISMÉRTEK- BEN	NEM
<p>4.3.1 Elemezték-e a közhatóságok a megfizethetőség kérdésének szociális védelmi intézkedéseken keresztül történő kezelésének különböző lehetőségeit?</p> <p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
<p>4.3.2 Van-e szociális védelmi intézkedésekre is kitérő stratégia a megfizethetőség kérdésének kezelésére?</p> <p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
<p>4.3.3 Alkalmaztak-e szociális védelmi intézkedéseket a megfizethetőségi problémák kezelésére?</p> <p>Alátámasztás: (Rövid magyarázat és/vagy példák, amelyek igazolják a választ)</p> <p>Igazolás módja: (pl. hivatalos dokumentumok, érintett felekkel folytatott konzultáció, szakértői vélemény)</p> <p>A válasz megbízhatósága: (magas, közepes, alacsony)</p>				
<p>Számítsuk ki a 4.3 Terület pontszámát</p> <p>Adjuk össze a kapott pontokat (Igen=3, Nagymértékben=2, Kismértékben=1, Nem=0)</p> <p>Az összpontszámot osszuk el hárommal.</p>				
<p>Becsüljük meg az ebben a részben adott válaszok átlagos megbízhatóságát. (csak egy válasz jelölhető meg)</p> <p>Magas Közepes Alacsony</p>				

Az eredmények áttekintése

SZAKASZ	CSELEKVÉSI TERÜLET	PONTSZÁM	MEGBÍZHATÓSÁG
A biztonságos ivóvíz és szanitáció egyenlő esélyű elérésének kormányzati intézkedési keretrendszere	1.1 Stratégiai keretterv az egyenlő esélyű elérés megvalósulásához		
	1.2 Szektorális pénzügyi politikák		
	1.3 A felhasználók és más jogosultak jogai és kötelezettségei		
A földrajzi különbségek csökkentése	2.1 Közpolitikai intézkedések a hozzájutásban tapasztalható földrajzi különbségek csökkentésére.		
	2.2 Közpolitikai intézkedések a földrajzi területek közötti díjszabási különbségek csökkentésére		
	2.3 A szektornak szánt külső támogatás földrajzi szétosztása		
A hozzájutás biztosítása a kiszolgáltatott és hátrányos helyzetű csoportok számára	3.1 A kiszolgáltatott és hátrányos helyzetű csoportok igényeit kielégítő közpolitikák		
	3.2 Speciális fizikai szükségletű személyek		
	3.3 Egészségügyi intézmények használói		
	3.4 Oktatási intézmények használói		
	3.5 Nyugdíjas otthonok lakói		
	3.6 Fogvatartottak		
	3.7 Menekülttáborokban és központokban élő menekültek		
	3.8 Hajléktalanok		
	3.9 Utazók és nomád közösségek		
	3.10 Víz és szanitáció nélküli szálláshelyen élők		
	3.11 Olyan személyek, akik nem jutnak biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz a munkahelyükön		
A víz és szanitáció általános megfizethetőségének biztosítása	4.1 Közpolitikák a víz és szanitációs szolgáltatások megfizethetőségének biztosítására		
	4.2 Díjszabást érintő intézkedések		

Ez a táblázat az értékelőlapban foglalt eredmények összegzésére használható. Ez lehetővé teszi a jobban és kevésbé jól kezelt területek azonosítását, és ahol a rendelkezésre álló információ nagyobb mértékben vagy kevésbé megbízható. Az áttekintés tehát segíthet a jövőre vonatkozó prioritások azonosításában, mind a cselekvési terv, mind az információs bázis javításának tekintetében.

